

PROSVETNI DELAVEC

Štev. 17 in 18 Ljubljana, 19. novembra 1955 Leto VI
Urejuje uredniški odbor. Odgovarja Jože Zorn. Uredništvo in uprava
Nazorjeva 3/I. Telefon številka 21-397. — Letna naročnina din 300.—
Štev. ček. računa 60-KB-1-Z-140 — Tisk. Časopisno založniškega podjetja
Slovenski poročevalci.

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV

VLADKO MAJHEN: Deset let dela in boja za lik socialističnega državljana

Ko imperalisti napovedujejo vojne, skušajo na vse pretege pripraviti svet, da branijo kulturne in civilizacijske pridobitve človeške družbe. Ko so vojne za njih končane, bitke dobljene ali izgubljene, pa ugotovljajo, kakšne škodljive posledice so zapustile vojne vihrave in značilnih njihovih ljudi. Takrat govore o nemoralnih izgredih kot o posledicah razkrojene družbene morale in čakajo dne, ko se bo vse zopet normaliziralo. Ni dvoma, da je v tem nekaj resnice, ki velja za napadalce in imperaliste. Le-ti ne morejo z ničemer opravičiti svojih zločinov nad človeštvom, čeprav še tako kriče v svet z lažljivimi krilatci.

Naša narodnoosvobodilna vojna je dokazala prav nasprotno: iz vojnega meteža smo izšli družbeno in moralno močnejši, kakor še nikoli nismo bili v svoji zgodovini. Iz globokih korenin ljubezni do domovine in svobode, v trdem in neizprosni boju zoper fašistične okupatorje, smo skovali novo enotnost družbene zavesti jugoslovanskih narodov in trdno odločnost po samostojnem življenju in odločanju. Prav to našo enotnost občuduje danes ves svet. Z njo so se morali pomiriti tudi tisti, ki so bili vse do današnjih dni navajeni, da so morali mali narodi pred njimi klečati na kolnih. Takšna družbeno-moralna enotnost se je mogla skovati samo zaradi tega, ker so se vsi naši državljani borili za zmago naše ljudske revolucije. Vsi so bili hkrati borci na bojnih poljih, obenem pa oblikovalci, vzgojitelji in propagatorji nove družbeno-moralne zavesti. Vsebinska družbeno-moralna zavest je bila globoka in vendarle nadvse preprosta: uničiti fašistično nasilje, doseči popolno samostojnost in enakopravnost ter svojo deželo urediti na temeljih resnične socialne pravičnosti, torej na najnaprednejši način, ki ga v sodobnem razvoju predstavlja socializem. Naša družbeno-moralna zavest, najnaprednejša v sodobnem družbenem presnavljanju, je v prostem delavcu socialistične družbe tista moralna sila, ki mu vliva moči, da pomnožuje napore za nadaljnje razvijanje teh moralnih odlik in za njihovo prenašanje na naše mlade generacije.

Če moremo po desetih letih naše osvoboditve zabeležiti zna-

ten porast socialistične zavesti med našimi državljani, potem ne smemo enostransko ocenjevati dejstev, ki so takšno zavest gradile in jo pospeševale. Čeprav ocenjujemo zavest ljudi kot izrazito duhovno manifestacijo, bi bilo napačno, če bi mislili, da je njena rast pogojena izključno v kulturnih in prosvetnih prizadevanjih. Vsakršno zavest oblikujejo številne prvine iz vsakdanjega življenja, ki načrtno ali stihistično vplivajo na oblikovanje zavesti. Načrtni činitelji, ki oblikujejo v obdobju socialistične revolucije družbeno zavest naših državljanov in njihovi prispevki v zakladnico te zavesti, bi mogli biti naslednji:

Narodnoosvobodilna vojna je obračunala z nacionalizmom in šovinizmom, ki sta razjedala organizem stare Jugoslavije; okrepila je sovražnost proti imperalizmu, zatiranje in izkoriščanje vseh vrst; ljubezen do domovine, svobode in človeštva je preoblikovala v patriotizem in internacionalizem; skovala je enotnost naših narodov in delovnih ljudi; napolnila jih je z vero v novi družbeni red brez izkoriščanja, v socializem. Obnavljanje tradicij narodnoosvobodilne vojne pomeni prenašati temeljne odlike naše družbene zavesti na mlade generacije. To je največja epopeja, kar jih je doslej napisalo naše ljudstvo v svojo zgodovino. Zaradi tega smatramo, da zgodovine narodnoosvobodilne vojne ne moremo smatrati za običajni zgodovinski predmet, odmaknjen od današnje družbene stvarnosti, temveč je in bo ostal bogat vir in temelj naše nove družbene zavesti. Ko prenašamo slavno epopejo osvobodilnih bojev na mladi rod, morajo biti v nas samih domovinska ljubezen in ponos, občudovanje junštva in tovarišstva ter vnositelj za revolucionarno doslednost in predanost do delovnih ljudi.

Delovni napor in premagovanje težav v povojnem razdobju, posebej pa še v obdobju načrtno izgradnje prvega gospodarskega načrta, ki ga pravkar dovršujemo, so utrdili v našem državljanu spoznanje, da sta delo in visoka storilnost vir vsega blagostanja. Delo ustvarja nove materialne temelje za socialistično družbo. V zvezi s tem pa se vse bolj utrjuje spoznanje, da je izkoriščanje dela nemoralno dejanje, ki doživlja dan za dnem vse hušje obsodbo

po vsem svetu. Navajati mladi- no k delu, vzgajati v njej spoštovanje do dela, pomeni pripeljati k nadaljnji krepitvi materialnih temeljev naše družbe. Ta pot pa vodi k delavskemu razredu, najnaprednejši sili, okoli katere se zbira celotna socialistična družba. Ni dvoma, da je k utrjevanju materialnih osnov naše družbe marsikaj prispevala tudi prosveta. Z delovno vzgojo je potrjevala v mladini spoznanje, da more vsakdo uspevati v pravično urejeni družbi le tedaj, ko s svojim lastnim delom povečuje blaginjo celote. Strokovno in tehnično pa dvigajo storilnosti dela strokovne šole vseh vrst, od najnižjih do najvišjih. V to delo so vlagali prosvetni delavci mnogo naporov, napredek na tem področju pa jim je v zadostneje, da njihov trud ni bil zaman. Brez koristi tudi ni ostalo delo ljudske prosvete, ko je pomagala s poljudno znanstveno razlago.

V novi družbeni ureditvi na temeljih delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja odkrivalo in razvijajo naši državljani nove družbene odnose, socialistične odnose, v katerih spoznavajo medsebojno povezanost celotnega družbenega organizma tako v lastni državi kakor njeno povezanost s celokupnim človeštvom. To delo bistri poglede na svet in dogajanja v njem. Zaradi tega je imperativ našega časa: vključiti slehernega državljana v samoupravljanje naše socialistične družbe!

Nadvse važno je dejstvo, da je tudi šolstvo krenilo na pota družbenega upravljanja. Na ta način smo pritegnili k učno-vzgojni problematiki širše kroge državljanov, ki se neposredno udeležujejo v šolskih odločitvah pri tem kajpada ne smemo ostati pri dosedanjih uspehih. Šolski odbori morajo dan za dnem pritegovati nove državljane in načelno zanimanje za vzgojno problematiko v javnosti. Vzgojitelji bodo še bolj kakor danes čutili neposredno korist organov družbenega upravljanja, saj jih bodo mogli nenehno opozarjati na družbene potrebe in zahteve. To je končno tudi edina metoda, s katero lahko obvaruje družba šolo pred odtujevanjem in zanemarjanjem konkretnega družbenega stanja v vzgojnem procesu.

Preko politično-vzgojnega dela, ki ga vrše med množicami naše politične organizacije, spoznavajo naši državljani zakonitosti ekonomskega in družbenega razvoja ter se osvobajajo idealističnih iluzij in stihije. V skladu s temi zakonitostmi uveljavljajo naše množice svoje demokratične pravice. Življenje našega ljudstva postaja tedaj bolj zavestna smer, v kateri utira pot po neobhodnosti in zakonitosti vsa človeška družba. To je smer, ki je ne vodi razredna nasprotstva in izkoriščevalska nagnjenja, temveč pot, ki jo izbira človeštvo na osnovi znanstvenih dognanj proti razrednim nasprotjem in izkoriščanju. Če je bistvo politično-vzgojnega procesa odkrivanje in tolmačenje ekonomskih in družbenih zakonitosti ter borba proti nasprotnikom teh spoznanj, potem si pač ne moremo zamisliti znanstvenega učno-vzgojnega dela, ki prezira ali podcenjuje politično-idejne zasnove socialistične družbe!

Kulturno in prosvetno delo odkriva našemu državljanu znanstvene resnice, materialne, kakršne so v svojem bistvu, brez idealističnih in izmišljenih mističnih primesti. Kultura in umetnost mu nudita plemenita in napredna stremljenja, ki podpirajo borbo človeštva za lepše in polno sožitje človeštva. Ljudsko prosvetno delo je v tem oziru zaoralo po osvoboditvi globoke brazde. Ni dvoma, da bi bili uspehi na tem področju še večji, če ne bi zaradi nemškega nacističnega uničevanja naših kulturnih ustanov, zlasti knjižnic, ostali po osvoboditvi praznih rok.

Če bi hoteli delati obračun, kolikšen del socialistične zavesti izvira neposredno iz prosvetnih prizadevanj, potem bi bila razmejitev deleža med prosveto in ostalimi činitelji dokaj jasna: vsa kulturna in prosvetna prizadevanja, ki so bila s kakršno koli drobno nitko povezana s splošnim ekonomskim in družbenim procesom socialističnega razvoja, so rodila bogate sadove, ker so prispevala k poglavitni in razširjeni socialistični zavesti. Kdor gleda z odprtimi očmi in brez predsodkov na dosedanja prizadevanja, mora priznati, da je prosvetni delavec v osnovi izpolnil naloge, ki jih

je preden postavila socialistična družba. Vse, kar je uhajalo mimo splošnega procesa socialističnega razvoja, je zapadlo pozabi, čeprav je takšna navlika včasih celo motila pozitivne pridobitve, ki so jih posredovali drugi socialistično zavestnejši činitelji. Tako imamo dokaz več, da novo, mlado in napredno zmaguje mimo vseh zaprek.

Za nadaljnja prosvetna prizadevanja pa je vendarle važno poudariti, da je vprašanje graditve zavesti prav tako potrebno kakor nadaljnja materialna izgradnja naše družbe. Drugo z drugim se mora nenehno prepletati in brezpredmetna bi bila diskusija o tem, kateri činitelj je odločilnejši; oba sta enako potrebna in važna.

K PRAZNIKU JUGOSLOVANSKIH NARODOV ISKRENO ČESTITAMO VSEM PROSVETNIM DELAVCEM, ŠE POSEBEJ PA ČESTITAMO VSEM TISTIM ŠTEVILNIM TOVARIŠEM MARIBORSKEGA, PTUJSKEGA, SOBOŠKEGA IN CELJSKEGA OKRAJA, KI BODO OB DNEVU PROSVETNIH DELAVCEV V MARIBORU PREJELI ZA SVOJE NEUMORNO DELO POHVALE SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO LRS SLOVENIJE, TER TOVARIŠEM UČITELJEM DANILU MAVRU, ZINKI TURK, MAKSI GROS, ANDREJU ŠAVLIJU, RUDIJU ZAVRŠNISU, MARIJI ZORN, VLADIMIRJU CVETKU, TONETU FERLINCU, VENČESLAVU WINKLERJU, MIRU ŠTUBLJU, VIKTORJU ŠVIGLJU, JANKU POGAČNIKU, JOŽETU KOŽUHU, VERI FRLUGA, LUDVIKU KAFOLU, EDIJU RÜSNERJU, SREČKU BRLOTU IN FRANCU GRUDNU, KI JIH JE ZDRUŽENJE UČITELJEV SLOVENIJE NAGRADILO OB DESETLETNICI OSVOBODITVE

PROSVETNI DELAVEC

Henrik Schreiner in reforma obvezne osemletne šole

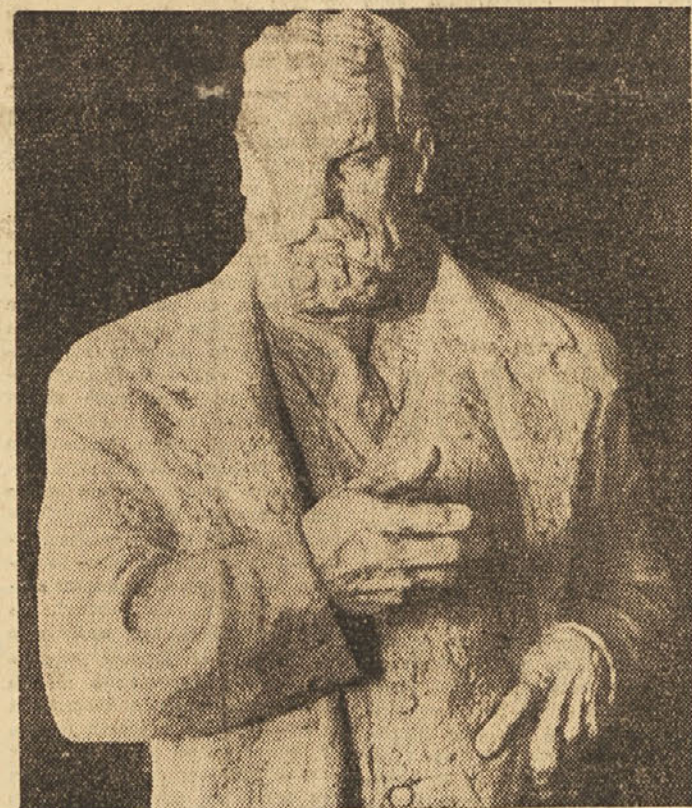
V razpravi »Preosnova jugoslovanskega vzgojstva v smislu demokracije« (Pedagoški letopis Slov. št. matice 1919), ki jo je Henrik Schreiner napisal leto dni pred svojo smrtjo, je obravnaval tudi reformo obvezne

domače razmere, ki so v mestu in v večjih trgih drugačne neokrotizma« (Pedagoški letopis Slov. št. matice 1919), ki jo je Henrik Schreiner napisal leto dni pred svojo smrtjo, je obravnaval tudi reformo obvezne

srednje šole s to družijo. S tem bi bil značaj enotne šole izbrisan, tudi ako bi v enotni nižji srednji šoli odpadli latinščina in grščina. Osnovna šola bi bila celota zase, tako celota pa bi bila tudi enotna srednja šola, ki naj bi imela »i oziroma 5 razredov in katere učna snov naj se ujema v obče z učno snovjo višjih razredov sedanje srednje šole z nekaterimi izjemami« Schreiner se zaveda, da vsaka osnovna šola ne more biti osemletna, ampak bodo potrebne tudi »manjrazredne« šole. Na vprašanje, ali bodo te dosegle smoter obče izobrazbe, odgovarja: »... V sedemrazrednicah in šestrazrednicah, morebiti tudi v petrazrednicah, bi se z oziroma na manjše število učencev menda še itak dal isti smoter, oziroma vsaj približno isti smoter doseči, ako bi se v nekaterih razredih uvedla po dva oddelka, n. pr. bi se dala snov 7. razreda sedemrazrednice oziroma snov 5. in 6. razreda šestrazrednice v nekaterih predmetnikih prav lahko razdeliti za vsak razred na dva dela, ki bi se menjavale obravnavala v dveh zaporednih letih. Malo težje bi se dala taka delitev izvršiti za petrazrednice, za manj kot petrazredne šole pa bi taka delitev nikakor ne bila izvedljiva«.

udarja prvenstvo moralne vzgoje in priporoča, kjer je le mogoče, razvijanje »lepočutja« (= estetskega čuta). Zal pa so njegova izvajanja vprav v vseh teh važnih in mestoma kočljivih vprašanjih precej skopa ter ne povedo, kako si je zamišljal učnovzgojno delo v obvezni osemletni šoli v konkretnih podrobnostih. Za kake predmete, ki so jih takrat nekateri izjemali vključiti v predmetnik (n. pr. tlesnopolje, kmetijski pouk, knjigoznanstvo, gospodarski in gošpodinjski pouk itd.) pa meni odločno, da ne sodijo v enotno osnovno, ampak v nadaljevalno odnosno v strokovno šolo.

NAPIS NA SPOMENIKU: spredaj: HENRIK SCHREINER slovenski pedagog 1850—1920 zadaj: Postavili slovenski prosvetni delavci s podporo MLO Maribor 26. 11. 1955.

Henrik Schreiner je bil rojen 1. julija 1850 v Ljutomeru; klasično gimnazijo je končal v Mariboru ter študiral na Dunaju, kjer je v svoje študije končal 1877 iz matematike, fizike in prirodopisa. Služboval je na Dunaju, v Boznu in Innsbrucku, od leta 1890 do 1920 pa kot ravnatelj drž. moškega učiteljskega v Mariboru, kjer je umrl dne 14. aprila 1920. Pokopan je v Sentjurju pri Celju.

osemletne šole. Kot prvo stopnjo splošne izobraževalne šole imenuje to šolo »osnovno šolo«.

Trajala naj bi od dovršenega 7. do dovršenega 15. življenjskega leta, toda telesno in duševno dobro razvitim otrokom se lahko po pol leta predpisane starosti pri vstopu spregleda. Obiskovati bi jo morali vsi otroci v šolobvezni starosti, ako jim tega ne onemogočajo kake telesne ali duševne hibe. Njena naloga je, da se v njej ude otroci »temeljve vseh ved, vsakojakega razmišljanja in umevanja človeškega ne glede na bodoči poklic, oziroma pravilneje glede na vsak poklic, ki bi si ga učence lahko pozneje izbrali«. Osnovna šola izobražuje in vzgaja »LJU-DA I (podčrtal pisec), ne rokodelce, kmetovalce, trgovce itd. ali pa umetnike in znanstvenike«. Vsem stanovom naj daje potrebno podlago, na katero bo potem zidala stanovska (= poklicna ali strokovna) oziroma višja izobrazba. Schreiner utemeljuje svoje stališče s tem, da »za posebna stanovska vprašanja še manjka otrokom v tej dobi zanimanje in razumevanje in se torej ne da določiti, kateremu poklicu se bo ta ali oni posvetil«. Pouk v osnovni šoli mora biti nazoren in torej domoroden, da to obče veljavno načelo »vse za vse« in »vse za vsod v prvi vrsti upoštevamo

črte pa si mora sestaviti vsaka šola zase ali pa vsaj vsak okraj, v katerem obstajajo isti ali vsaj istišnji odnosi«.

Schreiner odklanja, da bi delili obvezno osemletno šolo v nižjo in višjo stopnjo, češ da ni nobene bistvene potrebe za takogo razlikovanje, kajti »vsak naslednji razred (kaj) nasproti prejšnjemu višji razred in se v vsakem višjem razredu znanosti prejšnjega razreda nadaljujejo, tako da se pouk višjega razreda naslanja, mora naslanjati, na pouk prejšnjega razreda«. Schr. sicer računa s tem, da bodo v višjih razredih poučevali strokovni (= predmetni) učitelji, v nižjih razredih pa vse predmete enega razreda ali večino predmetov razredniki, vendar pravi, da to ne opravičuje različnega poimenovanja nižjih in višjih razredov osnovne šole. Po njegovem mnenju mora biti obvezna osemletna šola vseskozi enotna ter je kot taka del takšnega ustroja vsega šolstva od najnižje ljudske do najvišje znanstvene šole, »ki omogoča vsakemu državljanu, ne glede na njegove gmočne razmere, povzpeti se na lestevni izobraževalni tako visoko, kakor mu dovoljuje njegove sposobnosti in njegova volja«. Razumljivo je torej, da odklanja Schreiner tudi predlog, naj se višji razredi osnovne šole kot enotni razredi

Dokaj obširno razpravlja Schreiner o učitelju osnovne šole in njegovem izobraževanju. »V prvi vrsti naj bi bil vzgojitelj mladine, naj bi vzgajal znatnejše, da pa doseže ta smoter, je prvi pogoj »vzgojiteljeva osebnost, njegov dosledni, krepki, ljudomilni značaj, združen z ljubeznijo do otrok in do poklica«. Kot drugi pogoj postavlja reforma dotodanjih učiteljskih, ki nikakor ne zadostujejo niti v teoretskem niti v praktičnem pogledu. »Poglobljena in razširjena učiteljska izobrazba je prvi predpogoj vsakega kulturnega napredka«. V tem smislu predlaga Schreiner, naj bi se bodoči učitelji po dovršeni srednji šoli usposabljali na dvoletni pedagoški akademiji, in sicer za pouk na nižji in višji stopnji osnovne šole. »Morebiti« pripominja Schreiner, »bo treba zaradi preobline snovi usposobljenost za višje osnovne šole deliti v skupine: humanistično, realistično in tehniško skupino. V tem slučaju bi bil vsak učitelj usposobljen za nižje in eno skupino višje osnovne šole«. Ta predlog je zapeljiv ter se o njem razpravlja tudi še danes. Premisliti naj bi je treba, da bi taka pedagoška akademija hiralna na isti bolezniki kakor sedanje učiteljske, samo na nekoliko višji ravni: študij bi bil preobložen (na razpolago bi bili samo dve leti) ter bi ne vodil k poglavljanju, ampak k hlastnemu obravnavanju pedagoške in določene predmetne skupine.

Zanimivo pa je na splošno, kako zelo podobne so Schreinerjeve misli o reformi našega šolstva z mnogimi našimi stremljenji. Naša šolska reforma izhaja sicer s povsem drugih vidikov in tudi še davno ni dokončana, vendar se že, kaže v nekih obrisih. Poročilo o stanju reformnega dela na področju šolstva, podano na seji SPK LRS dne 25. X. 1955, ugotavlja, da smo že dosegli soglasnost v naslednjem: obvezna šola naj bo osemletna; biti mora samostojna ter zaključena enota, pravi naj v enaki smeri za vse pozezneje in ne samo za eno poklicno smer, zlasti naj ne pripravljamo samo za študij na višji gimnaziji ali v določeni strokovni šoli; daje naj splošno izobrazbo in naj učencev poklicno še ne oblikuje; vsebinska obvezna izobrazba naj ustreza našim družbenim zahtevam; šolsko znanje naj ne bo le knjižno, marveč življenjsko in uporabno. Skoraj vse te zahteve zasledimo že v Schreinerjevi razpravi. Tudi to, kar navaja poročilo kot bolj ali manj dočleno, izkazuje v Schreinerjevimi zahtevami precejšnjo podobnost: da bo na nižji stopnji en učitelj poučeval vse predmete, medtem ko bo na določeni (višji) stopnji postopoma uveden pouk po (Nadaljevanje na 2. strani)

Aktivnim in upokojenim prosvetnim delavcem

Prosvetni delavci iz Slovenije, prav posebej pa še iz krajev Maribor, Celje, Ptuj in Pomurje, se bodo zbrali v okviru Tedna ljudske prosvete, ki ga prireja mariborska Okrajna zveza Svobod in prosvetnih društev, na svoj prvi

DAN PROSVETNIH DELAVCEV, ki bo v soboto, 26. novembra 1955 v Mariboru.

Pedagoški delavci žele manifestirati za svoje napredne pedagoške ideje ob 10-letnici osvoboditve prav v delavskem Mariboru, ki je uporno kljuboval tuji penetraciji, prvi občutili zločinov brezobzirnosti fašizma in se ob pomoči tisočih delavnih članov naših sindikatov — med njimi so bili prosvetni delavci na častnem mestu — zopet prvi dvignili iz povojnih materialnih in duhovnih ruševin. Ker bo to prvo zborovanje te vrste in prva skupna manifestacija prosvetnih delavcev Slovenije, je dolžnost naših članov in društvenih vodstev društva učiteljev, Društva profesorjev in predmetnih učiteljev, Društva profesorjev in učiteljev strokovnih šol, Društva vzgojiteljev, Društva likovnih umetnikov, Zveze kulturnih delavcev l. dr., da se tega zborovanja udeležijo v čim večjem številu in s tem dajo na naši severni meji poudarek veri v zmagovito socialistično misel, bratstvo in enotnost ter vsestranski napredek naših narodov, v tvorno sožitje vseh narodov in v trajni mir na svetu.

PROGRAM Dneva prosvetnih delavcev bo zelo pester:

- Dopolne:
- Ob 9.— Počastitev padlih borcev ob spomeniku talcev, Ulica talcev 11
 - Ob 9.30 Slavnostno zborovanje v dvorani Ljudske prosvete, Union; Gustav Silih: Pedagoško delo Henrika Schreinerja
 - Miloš Ledinek: Vloga prosvetnega delavca pri pri ljudskoprosvetnem delu
 - Objava nagrad in pohval zaslužnim prosvetnim delavcem
 - Ob 11.— Odkritje spomenika slovenskemu političnemu in kulturnemu delavcu Antonu Tomšiču na Leninovem trgu (govori Bogo Teply)
 - Ob 11.30 Odkritje spomenika slovenskemu pedagogu Henriku Schreinerju v Mladinski ul. 11—13 (govori Jože Košar)
 - Sodeluje Mladinski pevski zbor drž. učiteljskega (dirigira Pec Segula)
 - Dopolne:
 - Ob 15.— Ogled mariborskih kulturnih ustanov in razstav ZA udeležence izven Maribora: Jakov Gotovac, »Ero z onega sveta« v Slovenskem narodnem gledališču
 - Ob 20.— Koncert Pevskega zbora prosvetnih delavcev Slavko Osterc s sodelovanjem UPZ in orkestra JLA v dvorani Ljudske prosvete Union (dirigent Jože Gregorc)
 - Družabni večer prosvetnih delavcev po koncertu

Delež Pedagoškega društva v Mariboru pri ljudskem razsvetljevanju

Alfonz Kopriva

Prvenstvena naloga Pedagoškega društva je znanstvena, zato, da bi hkrati z graditvijo socializma v gospodarstvu razvili znanstveno osnovo za socialistično vzgojo, ki je kvas za sleherni uspeh. Pravila pa predvidevajo v tretjem odst. čl. 2. tudi nalogo »širiti pedagoško teorijo in prakso, temelječo na dognanjih marksizma-leninizma« med naše ljudstvo. To dosega med drugim s tem, da s izdaja pedagoške in psihološke dela in časopise, v ostalem tisku pa sodeluje z obravnavanjem perečih vprašanj pedagoške in psihološke znanosti, dalje, da »prireja strokovna posvetovanja in predavanja, razne tečaje ter organizira diskusije o vprašanjih, ki so važna za razvoj vzgoje in pouka« in, da »sodeluje s prosvetnimi organizacijami ljudske oblasti in z družinami, ki se ukvarjajo z vzgojnimi vprašanji«, kakor to določajo 1., 3. in 4. odst. čl. 3 Pravih PD.

Razume se, da ne velja opravljati teh nalog le med šolniki vseh vrst, ampak z njema vse, ki so zainteresirani na vzgoji mladega in prevzgoji starejšega rodu; stare, člane šolskih svetov, posamezne poklice in končno celotno družbo. Te naloge PD seveda niso omejene na določen čas, ampak postajajo z dotokom novih generacij trajne in zaradi tehnično naprednejšega in zato bolj kompliciranega življenja, kar vse vpliva tudi psihično in deloma različno vrednoti moralne norme, tudi odgovornosti. Seveda jih v naši družbi zaradi sistema družbenega upravljanja vzgojnih in drugih ustanov, kjer se prepletajo in harmonično vsklajajo interesi vseh poklicev, ne more organizatorično in duhovno obvladati PD samo, ampak s pomočjo mnogih društev in ustanov z neposredno ali vsaj posredno istimi in sorodnimi cilji. To so tako osnovne organizacije, kakor SZDL, ZK, kakor ostale množične organizacije, kakor ZMP Svobode in ostala prosv. društva, Ljudske univerze, ZSZ ter vsa društva, ustanove in podjetja, ki imajo svoje mladinske odseke, n. pr. PDS, GD, RK in seveda pionirske in mladinske organizacije. V tem smislu je torej tudi PD važen faktor ljudskega in to pedagoškega razsvetljevanja.

V tej svoji lepi in važni funkciji so člani PD v Mariboru — in to velja obenem za vsa slovenska PD — v teku zadnjih 10 let častno izpolnjevali svojo nalogo.

Takoj po osvoboditvi se je ustanovila podružnica Pedagoškega društva in Ljubljani pod vodstvom prof. Drage Humek kot nekake naslednice predvojnega Pedagoškega društva v Ljubljani in Pedagoške centralne v Mariboru. Ta se je po osvoboditvi razšla. PA se je preosnoval na obnem zboru 27. decembra 1951 v PD pod predsedstvom Gustava Šilaha, ki je z malimi presledki vodil poleg dr. Frana Zgeca, dr. Leopolda Poljanca, Ant. Osterca, Viktorja Rodeta in Matije Senkoviča tudi predvojno Pedagoško centralo v Mariboru od leta 1921 ozir. 1928. In tako se je pričelo živahno delo tako v društvu samem, kakor tudi plodovito delo med najširšimi množicami delovnega ljudstva. Tu bodi omenjeni le naslednji:

Tak najvidnejši izraz vzgojne prizadevanja PD v Mariboru med ljudstvom je v januarju leta 1952 uvedena stalna vzgojna rubrika mariborskega dnevnika Večer v njegovi prilogi »7 dni«. K temu sta pripomogla posebno člana PD Vlado Majhen in Miloš Ledinek, zadnje časa tudi Peter Kociper ter seveda udeleženci sami. To je prvi časnik, ki se je pri nas sistematično lotil pedagoškega razsvetljevanja svojih bralcev, od katerih je danes okoli 30.000 naročnikov, največ na Stajerskem, Koroskem in v Pomurju. Doslej je izšlo na 200 straneh nad 500 aktualnih vzgojnih člankov ter raznih krajskih beležk, vprašanj in odgovorov z najrazličnejših področij vzgoje. Znani so mnogi primeri, ko si ne le šolniki, ampak tudi delavske in kmečke matere in očetje izrezujejo in hranjujejo te članke, kar je razveseljivo znamenje za zdravi rasti pedagoške zavesti našega ljudstva, pri čemer ima PD nemalo zalogo.

Člani PDZ sodelujejo tudi pri reviji Mladi svet, ki je glasilo staršev ter v Pionirskem listu, ki prinaša tudi vzgojne črtice in članke za pionirje.

V samostojni knjižni obliki je izšlo pri mariborski založbi Obzorja, ki je na pobudo PD začela tudi z izdajanjem poljudno pisanih vzgojnih publikacij v »Knjižnici za staršev, delo Jana Baukarta »Otrok in knjiga« (1953), dr. Dragice Cernelc »Nega in prehrana otroka« (1952), Gustava Šilaha »Vzgoja otrok v naši družini« (1952) in »Vzgojna sredstva naše družine« (1955), Prešernova družba pa je pravkar izdala potrebno poljudno znanstveno knjigo »Vzgoja naših otrok«; od teh je prvo Šilahovo knjigo izdal v hrvaškem prevodu Književno-pedagoški zbor v Zagrebu, prevod druge pa pripravlja.

Drugi način populariziranja vprašanj je neposreden stik z ljudmi. To se je vršilo s prirojenim predavanjem in razgovornimi večerji. Člani PD so samo v teku zadnjega poslovnega leta imeli v vseh binških okrajih in večjih krajih severne, severozahodne in vzhodne Slovenije 128 predavanj, ki jim je prisostvovalo okoli 20.000 poslušalcev. Od obstoja PD po osvoboditvi pa je registriranih 365 predavanj iz področij vzgoje predšolske, osnovnošolske, srednješolske in vojske mladih ter kakor koli defektnih otrok. Predavanja so se vršila tudi v okviru sindikalnih in drugih društev v zadrugah, podjetjih in v zavodih, da bi bilo prekuženih s socialistično vzgojno miselnostjo kar največ ljudi.

Pedagoško društvo je poleg tega priredilo doslej pet vzgojnih tednov ali tečajev za starše v mestu in na periferiji, preneslo pa je ta predavanja tudi na podeželje, kjer so v okviru Ljudske univerze, Društva prijateljev mladine, Ljudske prosvete in Svobodno prirediteljske in svobodno prirediteljske lastne tečaje s pomočjo predavateljev članov Pedagoškega društva. Teh predavanj je bilo v okviru centralne LU v Mariboru od leta 1952 skupno 64. Tečajji so bili med najbolj obiskanimi ter so postali tradicionalni še iz dobe predvojnega Pedagoškega društva. Samo v lanskem letu je bilo na petih večerih, kjer je imelo 11 predavateljev kratka predavanja, 1800 poslušalcev. Predavanja so obravnavala tri važne probleme: zaščito otrok, vprašanje alkoholizma, vzgoja polsolske, predvsem vojske mladih in rezultate ankete staršev o naši šoli. Da bi bila predavanja privlačnejša in diskusija živahnija, so n. pr. o vprašanju alkoholizma predavali na isti večer zdravnik, pedagog in jurist. Med oblike direktnega sodelovanja z ljudmi spada tudi anketiranje staršev, katero je uvedlo PD s soglasjem s SPK. Doslej so bile izvršene tri take ankete: o moralnem pouku, o šolski reformi in o vplivih obojestranske zaposlitve staršev. O problemu šolske reforme je bilo n. pr. anketiranih 8000 staršev, od katerih je PD prejelo 1650 odgovorov, med katerimi so bili mnogi zelo dragoceni, znamenje, kako važni so medsebojni stiki z ljudmi ravno in vprašanjih vzgoje, katera spadajo med najobsebnija in najbolj družbena vprašanja obenem.

Tudi ideja vzgojne svetovalnice, ki je v službi OZMP je vzrasla iz vrst PD, katerega člani (Šilih, Baukart, Pipanov,

va, Schweiger, dr. Heric, dr. E. Lovsetova, dr. Svetlič, dr. Janez Tominec i. dr.) to ustanovo vodijo in v njej sodelujejo. Doslej so obravnavali že okoli 200 primerov ter rešili marsikatero otroka, bodočega aktivnega člana naše družbe pa tudi starše privedli na pravo pot. Pedagoško društvo sodeluje tudi tesno s Socialnim skrbstvom, ki je letos priredilo tečaj za člane socialne komisije pri Društvih prijateljev mladine in kjer so večinoma sodelovali tudi člani PD. Povezano je tudi z Notranjim odsekom, z referentko za mladoletne prestopnike, ter z mladinskim sodnikom.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic, ki so tudi od svoje strani ogromno storile za razvoj zdravje našega ljudstva. To se vrši z vztrajnim vzgajanjem in pomočjo učiteljic in psihologije po izkušnjah domačih in inozemskih naprednih znanstvenikov in praktikov na tem področju, kar je včasih težko, zamanj in nevalžno delo, pri katerem je uspeh skrit ali viden šele čez leta in rodove. To delo zahteva mnogo idealizma in pedagoškega optimizma, česar slovenskim prosvetnim delavcem nikoli ni manjkalo.

Ze ta prereznik prikaz udeležbe PD na ljudskoprosvetnem delu, pri katerem ima pedagoško razsvetljevanje v naši socialistični družbi še prav posebno tehtno vlogo, naj zadošč, da v javnosti prikaže ob pribliki 10-letnici naše popolne osvoboditve in 35-letnici smrti zaslužnega slovenskega in jugoslovanskega pedagoga Henrika Schreinerja, ki je bil v marsičem oče teh idej. Danes PD te uresničuje. Tiho, a zato globoko in do dna Pedagoškega društva v Mariboru je v tesni povezavi s RZPDS in Ljubljani in njenih podružnic,

FRANO FINK

Nekaj spominov na lik Schreinerjeve osebnosti

Slovensko šolstvo na Štajerskem in mariborsko učiteljsiše pred prvo svetovno vojno

Ciril Hočevar

Da morem objavljati take spomine, je utemeljeno v dejstvu, ker mi Schreiner ni bil samo učitelj in pedagoški voditelj, ampak pozneje, ko sem pri njem služboval na učiteljski, tudi dobrohoten prijatelj. Vzel me je pod svoje okrilje ter mi usmeril življenjsko pot v pravico, ki sem se ga držal do konca svojega aktivnega službovanja. Navduševal me je za pedagoško delovanje, za študij, poskrbel je, da sem bil premeščen za delo na učiteljsiše ter me je vključil v krog sodelavcev pri Slovenski šolski matici. Tako sem bil z njim v tesnejših stikih in sem imel več priložnosti, da sem spoznal njegovo delo in njegovo prizadevanje za razvoj slovenskega šolstva.

Ko sem videl Schreinerja prvič, je napravila njegova osebnost nam globok vtis, ki se je še povesčal, čim bolj sem ga spoznaval. Vse na njem mi je ugajalo, njegov prijazen obraz, njegovo vedenje, njegove pametne in vsledkar določene besede.

Poučeval je na učiteljski pedagogiki. Vsaka njegova učna ura je bila zaokrožena didaktična celota. Govoril je brez knjige, po časi, preprosto, ni maral nepotrebnih fraz, tako da smo ga radi poslušali in smo ga vsi razumeli. Svoja izvajanja je podpiral s primeri iz svojega bogatega izkustva, a tako, da smo zveze med primeri in ustreznimi pedagoškimi pravili dognali sami, pa se nam je snov laže močno zadržala v spominu. Vsako učno enoto je navezal na prejšnjo in ob koncu pod sistematičen pregled obravnavane učne snovi. Šele nato nas je opozoril tudi še na zadevno besedilo v učbeniku ter dajal navodila za pravilno učenje.

Pri izpraševanju je postopal zelo premišljeno, stavlil je tako vprašanja, da je dijak moral podati naučno gradivo na čisto drugačen način, kakršna pa je bil v knjigi. Schreiner se je s tem postopkom hotel prepričati, ali je dijak snov razumel, ali se je domma sploh kaj učil in ali je zmožen, da premosti snov z več vidikov.

Schreinerjev način predavanja in izpraševanja sem si prisvojil tudi jaz in sem ga pozneje, ko sem na učiteljsiše že sam predaval pedagogiko, uspešno — vsaj meni se tako zdi — uporabljal pri svojih dijakih. Ena edina razlika je pač bila, nisem mogel opozoriti na besedilo v učbeniku, ker slovenskih učbenikov ni bilo, pa sem moral določene del učne ure porabiti za nabiranje učne snovi.

Izredno spretno je postopal Schreiner pri uvajanju dijakov v učno delo na vadnici. Vsak korak, vsak mišljaj je bil na svojem mestu. Očitno so mu sicer, da je »jahal« na tako imenovanih formalnih stopnjah, ki so baje same utesnile slovensko delo. Mislim pa, da je bilo začetniku treba dati nadrobna navodila za delovni razpored učnih enot. Djak je videl, kako lahko razvija psihološko didaktični potek učne ure, kako naj ustvari zvezo z že znano snovjo, kako naj razpravlja novo in ves pouk nazadnje pravilno konča. Sistem sam ni škodoval nikomur, dobra njegova lastnost pa je bila le, da se je učitelj tudi še pozneje zavedal, kako potreben je psihološko utemeljen red pri poučevanju v šoli.

Opazovanja pri praktičnem učnem nastopu katerega dijaka v vadnici smo v posebnih konferencah preselili, torej smo ga »kritizirali«. Schreiner ni nikoli istovelj pojma »kritizirati« z zahtevno: »Navajaj samo slabe strani«, kakor je to navada pri nekaterih kritikih. On je najprej omenil pozitivne strani nastopa, da pa je namenoma poudaril, da se s tem dijaka opogumim. Nato je šele nekako mimogrede govoril o tem, kaj bi bilo dobro v bodoče življati drugače, kako bi se dalo postopati bolj smotrno, da bi bil učni proces boljše utemeljen in bi rodil boljše uspehe. Tak način

IZ UPRAVE

Pri vračanju Prosvetnega delavca je nujno točno navesti VZROK VRAČANJA — to je: »se je preselil v kraj ...«, »pošta ...«, »odšel k voljakom«, »list ima zakonski drug«. Prosimo, da tega v nobenem primeru ne opustite!

DESETLETNO POROČILO DOMZALSKA GIMNAZIJE je pravkar izšlo na 64 straneh. Na čelu prinaša sliko poslopja in pesem »Domžalski gimnazij v pozdrav«. Nato sledi več slik učencev in profesorjev med zanimivimi članki o razvoju in napredku te gimnazije. Največ prostora zavzema pestra kronika ter imena vseh učencev, ki so to gimnazij v preteklem desetletju obiskovali, in njihov uspehi od naslovom »Iz zlate knjige«. Cena izdruka je 100 din. Poročilo ni samo dragocen spomin za dijake in profesorje na tej gimnaziji, ampak tudi lep doprinos k zgodovini našega šolstva (prim. članek: Domžalski gimnazij v zgodovini našega šolstva) in zrcalo velikega truda in dela na šoli — pedagoških in gimnastičnih v povojnem desetletju. Morda bo to poročilo komu tudi pobuda.

kritike ni bolet nikogar, dvignil je le veselje do dela.

Schreiner je bil vsestransko izobražen mož. To je pokazal večkrat tudi v šoli, če je kak predavatelj slučajno manjkal in ga je on v kakki učni uri nadomestil. Njemu je bilo vseeno, kateri predmet je bil na vrsti. Vprašal je po zadnje obravnavani snovi in jo je nadaljeval, bodisi da je to bila fizika, matematika, zgodovina, jezik itd. Oudilo smo se, kako jasno in čisto dosi bolj razumljivo je kaj razpravljaj, kakor pa je to bilo odsonat predavatelj.

Največje Schreinerjevo veselje je bilo, če je mogel koga poučiti. Nekajkrat me je povabil na izprehod v mariborsko okolico. Navadno se je takega izprehoda udeležil tudi prof. Vales ali pozneje prof. Schmoranzler. Izprehod se je pa čisto končal že na travniku ob potoku v Kamnicu. Vse tri prirodopisce je zanimala vsaka travica, vsaka živalca, pok — o vsem tem je bil namenjen najbolj meni, katerega zanimanje je hodilo povsem druga pota; tako so hodili pozneje raje sami.

Schreinerju so očitali, da je oblasten, neprizanesljiv in premalo nacionalen. Kaj je na tem v mojih očeh res? Schreiner je imel svojo pot v učenju in izvajanju pedagoških in didaktičnih načel. Izkustvo mu je potrdilo, da je

pravilna. Zato se je te poti držal in seveda želel, da bi ga posnemali vsi tisti, ki so mu bili uradno podrejeni. To je delal iz trdnega prepričanja, da so njegova načela preizkušena in popolnoma uporabljiva. Kritiki so mu to zamerili, ali ne po pravici, ker so zanesljiva navodila potrebna, saj to ne izključuje, da še vsak sam najde kako drugo pot; začetniku pa je jasna dispozicija vedno potrebna in v oporo.

Kar se tiče očitka, da je bil premalo nacionalen, je treba misliti na dobo, v kateri je deloval. Tedaj so pljuskali nemški valovi zlasti na Spodnjem Štajerskem ob vse slovenske ustanove, bodisi da so to bile šole, podjetja ali kakere druge ustanove. Pri vsakem nameščanju na šoli na primer je imel nemška narodni svet svoje prste vmes, njegove zveze pa so sežale tja na Dunaj do ministrstva. Schreiner je prišel do ravnateljskega mesta na učiteljsiše v Mariboru, ker je nemški narodni svet pri presojanju kandidatur za to mesto našel na ime Schreiner in je obenem videl, da je ta Schreiner služboval v Bozenu na Južnem Tirolskem, pa si je mislil: »Tega bomo podpirali, to je gotovo naš človek!«. Pozneje pa, ko so videli, da je Schreiner Slovenec, so mu metali polena pod noge in moral je svojo barčico zelo previdno krmariti, da

se mu zaradi nemških valov ne prevrne, zavedajoč se, da bi to ne bilo v interesu slovenske stvarni, ki ji je vse življenje služil. Oblast nemškega narodnega sveta sem občutil tudi sam. Ko je bilo učno mesto, ki sem ga imel na učiteljsiše začasno, razpisano v stalno namestitev, sem s svojo prošnjo propadel. Nemški narodni svet je bil že bolj previden in se ni več oziral na samo ime, ampak je rnil naprej kandidata, ki mu je bolj ugajal v nacionalnem pogledu. Tako sem moral učiteljsiše zapustiti in sem se vrnil šele spet po koncu prve svetovne vojne, ko me je ravnatelj Schreiner takoj poklical nazaj na zavod.

Schreiner pač ni bil nikoli politik. Vse svoje sile je posvetil napredku slovenskega šolstva. Tam je bilo njegovo srčno zanimanje in v tem delu je videl svojo življenjsko nalogo. Sodeloval je tudi v slovenskih društvi, bil je vobornik uprave Narodnega doma in je tam sodeloval pri raznih prireditvah itd., slovenske dijakke pa je v šoli vedno ščitil.

Pravijo, da je tam, kjer je svetloba, tudi senca. Če so bile take sence tudi v Schreinerjevem življenju in v njegovem vidiku. Pred menoj je sverli lik človeka, ki je neprestano delal za to, kar je našemu narodu najvažnejše, za blagor slovenske mladine.

Pred širšo diskusijo o reformi obvezne šole

Predsednik komisije za šolsko reformo pri Zvezni ljudski skupščini dr. Miloš Zanko je dne 28. oktobra 1955 preko »Tanjuga« sporočil javnosti, da je zaključena prva faza priprave in dela v zvezi z reformo obvezne šole. Posebna podkomisija, ki je delovala v okviru imenovane komisije, se je zedinila in precizirala svoje stališče glede osnovnih načel o obvezni šoli. Ta načela daje sedaj javnosti v diskusijo. Dr. M. Zanko bo glavne zaključke zvezne podkomisije za reformo obvezne šole priobčil v »Svremeni školi« 1955, št. 5-6, ki je v tisku. Prav umestno bi bilo, da bi izšla ta razprava tudi kot poseben odtis, kar je zanimanje zanjo veliko. Zanimata tudi slovenske prosvetne delavce, ki le redko pridejo do »Svremene škole«. To je bilo tudi temeljno predavanje na štiri-dnevni delovni konferenci, ki jo je priredila v Beogradu Zveza pedagoških društev FLR in ki je obravnavala probleme šolske reforme.

Zvezni zavod za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj je izdal gradivo, te študije je v posebni interni izdaji. Število izvodov te publikacije pa je zelo omejeno. Republiška komisija za proučevanje šolstva je doslej prejela samo prvi del te interne publikacije, ki nosi naslov »Osnovna načela pitanja, stavovi, motivi, sumarna argumentacija i zaključci o organizaciji obavezno školovanja«.

Študija obravnava:

1. osnovna načelna vprašanja o obvezni šoli;
2. povzetek stališč glede osnovnih načelnih vprašanj;
3. stališča glede osnovnih načelnih vprašanj, njih utemeljitev in sumarno obrazložitev;
4. materialne pogoje za uspešno realizacijo osemletnega šolanja;
5. kadrovske pogoje;
6. nadaljnje delo za reformo osemletnega obveznega šolanja, načrta in etape v uresničevanju načrta reforme obveznega šolanja.

Poglavje (2.) o povzetku glavnih stališč glede osnovnih načelnih vprašanj je v nekoliko skrajšanem obsegu priobčil »Slovenski poročilec« dne 30. okt. 1955 pod naslovom »Načela obveznega šolanja«.

Ze iz objavljenega izvlečka v slovenski je razvidno, da gre zares za povzetek načel, o katerih dolgo razpravljamo. Med drugimi so tudi naslednja: obvezno šolanje naj traja 8 let, od dopolnjenega 7. do dopolnjenega 15. leta; obvezna šola naj bo osnova celotnega šolskega sistema, na njej naj sloni srednja splošno-izobraževalna in strokovna šola, poklicno šolanje kakor tudi posloško izobraževanje; obvezna šola naj daje splošno izobrazbo brez elementov strokovne izobrazbe in naj absolutno ne predestinira za določeno poklicno pot; ugotovljena sta družbeni pomen in vloga obvezne šole; ugotovljene so njene važnejše osnovne naloge; obvezna šola naj bo enotna in naj se tudi na višji stopnji ne cepi v več smeri, za katere bi bili potrebni posebni tipi šol ali posebni oddelki; obvezne šole v državi naj bodo enotne v tem smislu, da imajo vse skupne cilje, rešujejo iste učne in vzgojne naloge, stremijo vse za tem, da izpolnijo enako družbeno funkcijo v okolju, v katerem delujejo in iz katerega pri svojem delu izha-

jajo. Stalno naj imajo pred seboj celoto in enotnost jugoslovenske socialistične skupnosti; enotnost obvezne šole naj sloni na enotnem predmetniku, na enotnem načrtu s skupnimi osnovnimi prvini, značilnostmi in učnovzgojnim procesom, ki bo urejen po etnotnih načelih. Posamezne ljudske republike naj bi na predlog okrajev vnašale v ta skupni okvir nekatere dopolnitve in spremembe, vendar le takšne, da ne bodo rušile enotnosti šole ter enotnosti postopka pri izobraževanju in vzgoji naše mladine;

popolna osemletna obvezna šola ne bo povsod naenkrat izvedljiva. Uspoštevati bo treba razlike v napredku posameznih predelov v naših ljudskih republikah in v posameznih okrajih. V nekaterih republikah bo treba v krajih, kjer ni pogojev za popolno osemletno obvezno šolo, prehajati sicer postopeno, a vendar postopno od štiri-letne obvezne šole na šestletno in od šestletne na osemletno.

Ko govori dr. Zanko v 6. poglavju o »koristnih prehodnih oblikah« in etapah do popolne osemletne obvezne šole, ima v mislih znani načrt za povsem naraven in pravilen dvig od štiri-letne obvezne šole na Hrvatskem na šestletno in osemletno. To ne pomeni odstopanje od načela enotno obvezne šole in ne tih pristane na diferencialno šolo, ki bi sankcionirala že obstoječe razlike med obvezno šolo v mestu in obvezno šolo

v odročnem podeželju. Uspoštevane trenutne situacije, v katerih se nahaja obvezna šola danes v različnih krajih, okrajih in ljudskih republikah, pomeni samo realno reševanje šolskih problemov.

Prav gotovo pa nakazano etapno in krajevno reševanje problema ne more biti rešilna bilka za sistem diferencirane obvezne šole glede na mesto in vas, za sistem, ki jemlje resno in enakopravno le obvezno šolanje mladine v večjih krajih, kjer so dani zanj vsi potrebni pogoji, in pušča v nemar obvezno šolanje mladine v odročnih krajih.

V kolikor bi bili kje pristaši takega sistema obveznega šolanja, jim je treba povedati, da je slovensko učiteljsiše že danes izredno o njem svojo besedo, da se je naša oblast živo prizadevala, da bi ga odpravila z izdanimi reformnimi ukrepi po osvoboditvi in da ga prav sedanjoreformi mora zadeti pri korenini.

Naša osemletna obvezna šola je stara že nad 80 let, zato v Sloveniji ne bo govora o prehodnih oblikah v smislu prehajanja od štiri-letne obvezne šole k osemletni. Pri nas gre za korak dalje: od sedanje 8-letne obvezne šole, ki je še vedno diferencirana glede na geografske pogoje, bomo morali stopati korak za korakom po poti do popolnredne 8-letne obvezne šole, ki bo tudi notranje izvednotena. A. Savli

Spomin na malega šolarja

Krajevna knjižnica v Zalcu je dobila te dni brošuro »Med Mrzlico in Dobrovljami«, ki jo je izdal odbor za postavitev spomenika padlim borcem na Vranskem. Tako mi je kot knjižničarka prišla v roke. Odprla sem jo. Na strani 201 sem prebrala naslov: Dobrovlnikov na Dobrovljah. Poznam Dobrovlnike iz časov, ko sem bila učiteljica v Braslovcah; to je bilo še v stari Jugoslaviji. Zato me je še prav posebno zanimal ta članek. Ali piše tudi kaj o sinu Francetu?

Ko sem se leta 1945 vrnila iz pregnanstva v Srbijo spet na svoje staro službeno mesto v Braslovcah, me je nekega dne v mesecu decembru obiskal Dobrovlnikov France. Prinesel mi je košaro orehov in jo postavil na mizo. Preprosto je dejal: »Orehov sem Vam prinesel.« Kako sem ga bila vesela! Pa ne samo zaradi orehov... Pravi mi je o svojih kurirskih službah med NOV, ko so se partizani zadrževali na Dobrovljah. Povaljala sem ga. Zdej pa borem o njem:

»Veliko pomoč je izkazal osvobodilnemu boju tudi sin Franci, čeprav je bil tedaj še otrok. Blizu Brezovnikovih hiše je bil vinder. Kadar je Franci od daleč videl prihajati Svabe, je prihital v bunker s sporočili o preteči nevarnosti. Kadar pa so ga presenetili in ni mogel več k bunkerju, je kričal s paše: »Hijo, Sivka! To je bil spet znak, da so Svabi blizu. Od leta 1943 dalje je Franci redno vsako noč vzdrževal kurirsko zvezo do Rebernika — Plika na Nazarjami.«

Ne čudim se, da so se Dobrovlnikovi in njihov sin France med NOV tako dobro držali. Ko je hodil fant k meni v I. raz-

red braslovške osnovne šole, je bil že pravi junak. Če pretiravam, naj presodijo bralci sami. Ostal mi je v spominu takle: Bil je nemara leta 1937, ko je prišel prikrvat v šolo tudi on. Bil je precej velik za svojih 7 let, a droban, z značilno hojo hribovskih otrok. V nasprotju z dolgim sluhlatim telesom je imel čisto okroglo glavo in okrogla lica, tudi oči je imel okrogle in bistre. V šolo je prihajal potem vsako jutro z ostalimi dobroveljskimi otroki, ki pa so redko prihajali v družbi, saj so bili njihovi domovi raztreseni po Dobrovljah daleč vasksebi. France ni manjkal vseh leto niti enkrat, medtem ko so drugi s hriba večinoma zelo nerodno hodili; tega smo bili že vajeni in jim niti nismo šeli hudo v zlo zaradi velike oddaljenosti in slabih, samotnih poti. Našega Franceta pa ni zadržalo nobeno vreme, niti dež ali sneg, mraz, čeprav je imel 2 uri daleč! Seveda je šlo navzdol mnogo hitreje kot nazaj domov po dobroveljski stminli. Tudi bolan ni bil nikoli, vsaj tožil ni, če mu je kdaj kaj manjkalo. Bil pa je med najboljšimi učenci, pokazal je odlične uspeh. Bil je bistrega razuma ter vselega, šegavega značaja. Ko je pred osmo uro zjutraj prispel v šolo, se mu je poznalo, kako se je oddahnil od dolge poti in od skrbi, da ne bi prišel nepozno. Med poukom je bil spet živahen in se je rad oglašal k besedi, med odmorji pa je uganjal s tovariši nedolžne neumnosti ter otepal malico, ki mu jo je skrbna mama dala s seboj, da ne bi bil lačen.

Zivo ga imam pred očmi, kako je prihajal. Včasih, kadar je bilo vreme deževno, ali pa pozimi, ko je zapadel sveži sneg in so bila jutra okrog osmih še mračna, sem bila skoro prepričana: danes pa Dobrovlnika ne bo. Saj ne bo mogel priti, ne bodo ga pustili od doma. Kako pa naj tudi hodi v temi ob 6. zjutraj? A zmotila sem se vedno, kadarkoli sem tako sklepala. France je prišel vedno pravočasno, nikoli, prepozno! Drugi Dobroveljski so zamujali zjutraj, on nikoli. Kako sem ga imela rada zaradi take mozaštosti in vztrajnosti! Misli-la sem večkrat, koliko so vredni njegovi starši, ki ga tako vedno pošiljajo v šolo, skrbre, da ne zamuja in mu tako prizadevno utirajo pot do pismenosti! Ta otrok se nikoli ne smil sam sebi, dolžnost mu je nad vse.

Moja prijateljica — učiteljica se je tudi rada pozanimala zanj in je v odmoru prišla pogledat, če je prišel v šolo. Izkazovali sva mu posebno pozornost, ki si jo je gotovo zaslužil. Vsak dan je moral dobiti priznanje za svojo dolgo pot; moral je čutili, da je dobrodošel, da bi ga pogrešali v šoli, če bi ga ne bilo. Zato sem ga vsako jutro, ko se je prikazal, sprejela s pozdravom in nekaj besedami, nikoli nisem prezrla njegove prisotnosti. Seveda, govorila sem z njim kot z odraslim, nisem ga pa prav nič razvajala. Zanimala sem se, kdaj gre od doma in kako, da ne zgrehl potu zjutraj, ko je še temno. »Mama mi svetijo s tresko do pol pota!« mi je povedal.

Nekega jutra pa je France vendarle zamudil: ne več kot 10 minut. Začeli smo s poukom. Zunaj je lilo kot iz škafe. Ne, danes ga pa ne bo, sem bila uverjena, in prav je, da ga ni pustili od doma ob takem

vremenu. A kmalu so se vrata odprla: plaho je vstopil, ves premočen in v hudi zadregi je pozdravil pri vratih ter obstal. Pogledal je zmeden po razredu in nato vame. Med solzami je planilo iz njega: »Ali sem veliko zamudil?« Usta so se grenko skremžila, pogled je vpraševal, ali je krivda zelo velika. Srce mi je zaigralo in se stisnilo obenem od radosti: tak otrok!

»Nič nisi zamudil, France, in tudi če bi bil! Lahko bi bil ostal danes doma, ko je tako v me!«

Tak je bil France Dobrovlnik v I. razredu osnovne šole.

Nam prosvetnim delavcem, ki smo živeli vedno v tako skromnih gmnotnih razmerah, in posebno še, če smo kdaj doživeli boleče krivice, nerazumevanje prosvetne oblasti in sto drugih nevsčnosti v svojem premalo spoštovanem poklicu, so bili največja moralna opora otroci, včasih edina optimizma vredna točka v borem učiteljskem življenju. Taki starši, kakor jih je imel naš France kot šolar, so nam vivali vero v naše delo bolj kakor nadzorniki, ki so le malokdaj prišli na šolo kot prijatelji.

Solske razmere v zadnjih desetletjih preteklega stoletja na Slovenskem niso bile rožnate. V Avstriji je začel prevladovati nemški šovinizem, ki je odredkal slovenskim narodom najprimitivnejše pravice na vseh tloriših. Skoraj ves kapital je bil v rokah Nemcev. Temu je bil izročen na milost in nemilost slovenski kmet in obrtnik. Nemški oduh, bili so to nemški trgovci in obrtniki, so poglani marsikaterega slovenskega kmeta na boben. Bojno društvo Šuidmark je kupovalo ta posestva in pričelo sistematično naseljevati v naših krajih Nemce, kar se je pa kmalu izvršilo. Ta družba je dajala podpore ali ugodna posojila pri zidanju šolskih stavb tudi slovenskim šolam, če so pristale, da bo učni jezik nemški. Tako so postale skoraj vse mariborske okoliške šole na koncu prejšnjega ali v začetku tega stoletja nemške: to so bile šole v Studencih, na Pobrežju, na Tezenu, v Radvanju, Razvanju in Pekrah. Edina izjema je bila Krčevina, kjer je bil za upravitelja Miha Nerat, zaveden učitelj in več let tudi urednik Popotnika.

Suiferajnske šole so v začetku tega stoletja rasle kakor gobe po dežju, posebno ob južni železnici. Zadostovalo je, da so bili na postaji 3 nemški železničarji, ki so zbrali podpise od svojih podrejenih slovenskih uslužbencev, da želijo, da se otvori nemška šola. Pravilo so, da se bodo otroci že v mladosti naučili nemški in se jim bo zaradi tega bolje godilo. Solo so se odprli in s pomenčevanjem se je pričelo. O Božiču so bili otroci obdarovani z obleko, knjigami in slaščicami, zopet vaba za nezvedne in socialno šibke.

Mislim, da ni potrebno posebej poudarjati, kako težko delo je imel slovenski učitelj, ko je gledal pomenčevanje in je stal praznih rok. Nekaj pa je imal, kar je odtehalo nemške vabe in to je ljubezen do svojega naroda in značajnost. Zelo redko so bili, ki so zatajili svoj materin jezik in se udinjali nemškemu gospodstvu. Nasprotno, čim huji je bil ta pritisk in to posebno v zadnjih letih pred prvo svetovno vojno, toliko dejavnije je bilo naše učiteljsiše. Povsod si srečal učiteljsiše: pri izobraževalnih in prosvetnih društvih, pri pevskih in godbenih, posebno tamburških društvih. Tudi na gospodarskem področju so bili zelo aktivni, posebno pri pospeševanju kmetijstva, čebelarstva, sadjarstva in vrtinarstva. Se danes so predeli, ko se ljudje prav radi spominjajo svojih učiteljev kot vzornih sadjarjev, čebelarjev in kmetijskih svetovalcev, dasi-ravno je od tega že pol stoletja ali celo več, ko so delali v kraju in jih že davno krije ruša. Njihova požrtvovalnost je lahko marsikateremu današnjemu učitelju za vzgled.

Od nos med profesorji, profesorji in dijaki je bil na učiteljsiše tovariški ali celo očetovski. Ravnatelj Schreiner je skrbel, da so dobivali socialno potrebni štipendije. Zahteval pa je tudi, da so se učili Okoli dr. Potočnika so se zbirali Koročci, za katere je vedno skrbel in jih podpiral. Dr. Ljudevit Pivko, avtor dobre narodno-obrambene povesti in Zgodovine Slovencev, pisatelj metodičnih knjig za telovadbo, je bil zaupnik mladine, k njemu smo se zatekli, če smo rabili kake navede. Skoraj v vsakem odmoru, kadar je imel inspekcijo, se je pogovarjal sedaj s to, drugič z drugo skupino dijakov.

Kako so znali vplivati na dijake, naj navedem samo nekaj primerov. Dogajali so se primeri, da so starši, ki so se izkoreninili, vpisali svoje sinove kot Nemce na učiteljsiše, pa so se ti pozneje sami prijavitli kot Slovenci in so bili pozneje zavodni slovenski učitelji. — Za časa I. balkanske vojne smo dobivali od slovenskih profesorjev jugoslovansko orientacijo. — Za časa prve svetovne vojne je mnogo slovenskih učiteljev — ujetnikov prestopilo v dobrovoljsko legijo. Tov. Velnar je bil na primer v boljševiški vojski celo odlikovan. — Jedro oficirskega kadra Maistrove vojske, ki se je borila na Koroškem in osvobodila Maribor, so bili učitelji.

Se mnogo bi lahko napisal, pa naj končam z ugotovitvijo, da so se na mariborskem učiteljsiše že pred prvo svetovno vojno, ko je vodil ta pomemben zavod Henrik Schreiner, ki ga smemo imenovati enega naših nazaslužnejših mož. In zbiral okoli sebe najboljšje slovenske vzgojitelje, vzgajali učitelji, ki so razsvetljevali naše ljudstvo v kulturnem in gospodarskem pogledu in s svojo vzgojo preprečevali raznarodovanje našega življa ter posredno in neposredno duhovno pripravljali naše ljudstvo, da nekot samo odloča o svoji usodi.

Vsak učitelj bi vedel povedati o posameznih otrocih pa tudi o razredu kot celoti mnogo lepega! Zaradi takih, kot je bil France, je kljub vsemu vredno biti v prosvetni službi, iz katere beže danes mnogi mladi prosvetni delavci, ki imajo do šolskega dela drugačen odnos, kot smo ga imeli mi v svojih mladih dneh.

Zalec, dne 19. XI. 1955. M. R.

Pogovor s tov. Danilom Mavrom

»Tovariš Mavro, od poletja leta 1945 pa vse do lanske jeseni (do priključitve Kopršnice k FLR) si delal med našimi ljudmi onstran meje: od leta 1945 do konca 1950 si bil v bivši coni A, od začetka 1951 do priključitve pa v coni B STO. Ali bi hotel povedati nekaj podrobnosti iz službovanja v tržaškem zamejstvu?«

»Dogodki zadnjih 10 let so še vse preveč sveži, misel nanje preveč boleča, da bi jih zrel za hladne ali pa za starčevsko sentimentalne spomine. Vse je še tako blizu in človek je pri vsem tem tako neposredno prizadet, da mu je težko govoriti iz neke distance, ki jo ustvari samo čas.«

»Pa vendar se skušaj vživeti v vlogo pripovedovalca in nam povej kaj iz življenja in dela slovenskega prosvetnega delavca v bivši coni A!«

»Poleti 1945 sem bil od PNOO v Trstu dobljen za učitelja v Sv. Križu pri Trstu, v znani in zavedni slovenski ribiški vasi na naši jadranski obali, V Sv. Križu sem prejel najprej s poletnim tečajem za slovenski jezik. V jeseni pa je začelo »rpdno« šolsko delo. Besedo redno sem dal med navednice, ker si lahko misliš, kako redno in komodno je bilo to začetno šolsko delo, če so bili učenci brez slovenske predizobrazbe, če smo

Naravno je bilo, da je ljudstvo odklanjalo take metode upravljanja in takšno zakonodajo, saj je čutilo gnus in globok odpor proti fašističnim krvnikom. Na vseh koncih je še čutilo žrtve fašistične tenorije. Prav tako je razumljivo, da so bili prav naši ljudje ob najzapadnejši naši narodni meji najbolj navdušeni nad zmago in osvoboditvijo jugoslovanskih narodov. Sedaj pa jim je postalo na mah jasno, da ne bodo deležni sadov te osvoboditve, marveč se bodo morali še dalje boriti za svoje pravice.

Ce se spomnimo na raznarodovano vlogo italijanskega šole na Primorskem, nam ne bo težko razumeti, da je ljudstvo znalo ceniti in uveljaviti tudi s šolo pravico do lastnega šolstva in svobodnega izobraževanja. Zato so kljub ZVU knjiško šolo upravljali pravzaprav sami Križani. Ko so jim hoteli vsiliti vzgojitelje, ki so zaradi zločinov proti narodu pribežali iz Jugoslavije, so jih ogorčeno odklonili. Šolski odbori so sami predlagali učitelje ZVU v potrditev. Tudi mene je ZVU potrdila kot učitelja na kriški šoli na zahtevno kriškega šolskega odbora.

Povsod, kjer je bilo na šolah zavedno slovensko učiteljstvo, sta bila uvedena abecednik »Naša beseda« in »Svobodna pota«, ki ju je izdal PNOO v Trstu. V učilnicah je visela slika maršala Tita, simbol naše osvoboditve. Pouk in vzgojno delo šole so usmerjala gesla NOB, dasi se je šolska oblast ZVU prizadevala, da bi postavila pouk zgodovine že pri letu 1948, dasi je izdala ukaz o odstranitvi slike maršala Tita iz učilnic in so večkrat njemu predstavniki »Naše besede« ter »Svobodna pota« jemali učencem celo iz šolskih torbic.

Ker se knjiška šola ni hotela podrediti tem nerazumljivim odredbam, so ji vzele pravico javnosti. Mene so v jeseni leta 1946 poizkušali premestiti na šolo v Avber, kar jim ni uspelo. Trn v peti jim je bil prav gotovo moj pionirski pevski zbor, pri katerem je sodelovala mladina z vsem ognjem.

Čas se je zgodčeval. Postajal je zgodovinsko odločilen, saj je mirna konferenca v Parizu šla proti svojememu neizogibnemu koncu. Ljudska volja in ogorčenost zaradi usode slovenske zapadne delce je prthajala do izraza v neprestanih kulturnih in političnih manifestacijah ter demonstracijah. Po primorskih in istrskih vaseh je potevala razmejitvena komisija. Ljudstvo jo je enodušno sprejelo z vzkliski, s parolami, napisanimi na ruševine zidov, na stene hiš, na zelene slavoloke, na kraške skale in strma pobočja hrabrov: »Hočemo Jugoslavijo!«

Kdor je doživljal tiste dneve z našim ljudstvom ob morju, jih ne more nikoli več pozabiti. Mislim, da bo ta dramatičen boj in ta zgodovinski čas moral najti svojega kronista.«

»Kakšne spomine imaš na Trst?«

»V Trst sem prišel v jeseni leta 1947. Delal sem pri Slovensko-hrvatski prosvetni zvezi, kjer sem bil načelnik oddelka za ljudsko prosveto, nato tajnik oddelka in glasbeni referent.

Prosvetno delo v Trstu in okolici je bilo v lepem razmahu. Nekjer drugod nam informirajovska gonja ni napravila toliko kulturne in politične škode kakor prav v Trstu. Prej smo imeli proti sebi ostanke italijanskega šovinizma in fašizma. Sedaj so se jim pridružili še Vidalijci, ki so begali ljudi v vaseh okoli Trsta.

Ne glede na težave, ki jih danes ima in jih bo morda še jutri

začeli pouk brez učnih knjig, ob upoštevanju šolski stavbi in ob kaj gupsternu učiteljstvu.

Vsem našim težavam in zaprekam pa se je krepko zoperstavljala neuklonljiva ljudska volja in moč, navdušenje in zanos. Prosvetno-vzgojnemu in političnemu delu je začela postavljati ovire tudi ZVU. Obnovila je italijansko fašistično zakonodajo iz pred leta 1943, ki se je posebno v šolski projekciji pokazala kot pravi nesmisel. Tako bi v slovenskih osnovnih šolah v coni A moral veljati nekak poslovenjen učni načrt iz dobe italijanske okupacije. Na kriški šoli bi morala biti na primer italijanščina še vedno obvezni učni predmet, dasi so bili na šoli izključno le slovenski otroci.

Delo društva vzgojiteljic v Mariboru

Težko bi bilo postaviti celo letnico, kaj šele datum rojstva Društva vzgojiteljic. Kam naj ga postavimo? V sam začetek obstoja vrtec pred desetimi leti, ali na dan prvega občnega zbora samostojnega društva jeseni 1.1950, ali nekam na sredino, ko je postala prvič glasna zahteva po lastnem društvu?

Res je šele v samostojnem društvu naše skupno delo dalo vidne rezultate, toda bilo bi krivično prezreti delo prvih pionirk, ki so spoznale, da poklic vzgojiteljice ne bo nikoli pravilno ocenjen, če ga ne bomo mogle pravilno prikazati, če ne bomo mogle enoglasno in složno nastopiti — če ne bomo imele svojega društva.

Do novembra 1950 so bile vzgojiteljice včlenjene v društva učiteljev, vsaka v vrtcu najbližji šoli.

Samostojno društvo se je znašlo pred vrsto velikih in majhnih nalog in problemov, ki pa so vsi izhajali iz enega in se vanj vračali: vprašanje kadra.

Po osvoboditvi vzgojiteljica v vrtcu ni imela skoraj nobenih smernic za svoje delo, nobenih izkušenj, nikake tradicije, bila je navezana nase, na svojo iznajdljivost in inteligenco — saj je večini tudi izobrazba manjkala. Šele v samostojnem društvu so vzgojiteljice lahko izmenjale svoje postopke, predebatirale svoje postopke. Šele društvo js lahko pristopilo k organiziranju pomoči pri dopolnilnem šolanju, ki je bilo najbolj pereče, saj so morale z nekaj izjemami vse vzgojiteljice poleg svojega dela, ki je bilo večinoma celodnevno in naporno, v treh izpitih predelati snov srednje vzgojiteljske šole, ki je enaka učiteljski! Zato je društvo najprej pristopilo organiziranju tečajev, ki bi naj pomagali članicam, ki so se pripravljale na posamezne izpite.

Šele v šolskem letu je bilo mogoče misliti na čisto strokovno izpopolnjevanje v obliki tečajev in seminarjev, osnovanju aktivov za razna področja vzgojnega dela in sl. Plod tega dela je pokazala že prva skupna razstava vrtec v vrtcu Valzorjeva (junija 1953), kjer ni bilo več po starem prikazani samo vzorni (po pojmovanju odraslih) otroški izdelki, ampak je bilo prikazano delo v vrtcih,

s prvim poskusom prikazati sistematičnost tega dela.

V isti smeri je društvo nadaljevalo svoje delo v šolskem letu 1953-54.

Seminariji so postali redni in so obsegali dve uri tedensko. Predelano je bilo področje telesne vzgoje. Jezikovno in deloma glasbeno področje.

Vrtci so nehali biti »male šole«, postali so vzgojne ustanove, ki so kljub sistematičnemu delu dale otrokom igro in prostost.

To smer dela je prikazala nova skupna razstava v Beli dvorani, kjer so se pojavili prvi flanelogrami, razne oblike lutk in lutkovnih odrov ter razna druga povzročila.

V šolskem letu 1954-55 so sledili novi tečaji, ki so služili deloma strokovnemu poglabljanju (glasbena vzgoja, risanje, modeliranje) deloma pa splošni izobrazbi (literarna zgodovina, zgodovina NOB).

Ob Novoletni jelki je društvo izdalo majhno brošuro z navodili staršem, s čim in kako naj obdarujejo svoje malčke.

Društvo je organiziralo tudi ekskurzijo Novi Sad — Beograd — Skopje — Sarajevo, ki so se je udeležile najboljše vzgojiteljice v dveh skupinah. Ogled ustanov in zblizljanje z društvi v drugih republikah se je pozitivno odražalo v delu v vrtcih kot tudi v samem društvu. Lahko smo ugotovili, da v strokovnem pogledu hodimo vzporedno z najboljšimi v državi, da se naše izkušnje in zaključki ujemajo z njihovimi. To so potrdili tudi številni obiski vzgojiteljic z vse Slovenije in tudi iz drugih republik (Novoga Sada, Zagreba, Sarajeva). Videli pa smo tudi, da je družabni položaj vzgojiteljice marsikje boljši kot pri nas in da na tem polju društvo čaka še dosti dela.

Plodove društvenega dela je pokazala skupna razstava vrtec ob desetletnici obstoja, ko

Trezni, delavni, razumni in značajni državljani so stebri, na katere se opira blagostanje in moč države ter zadržljivost in sreča vsakega poe-dinca. (H. Schreiner).

V prvih avgustovskih dneh štiriindesetdeseta smo šli z Martinom v Doblje. Tam se je zbralo okoli trideset mladih ljudi, največ deklet, saj so bili fantje večinoma v brigadah. Prišli so z Notranjske, z Dolenjske, največ je bilo seveda domačinov Belokranjcev. Iz teh ljudi naj bi v nekaj tednih pripravili pomožne učitelje. Marsikaj smo se spogledali z ne-vero v oči in skoraj z nekim obupom, pa smo stisnili zobe in je vendar šlo. Spomnili smo se samo na prazne šole, na tožbe ljudi, ki so zahtevali učitelja, spomnili smo se vseh komodnih ljudi, ki so se umaknili v sovražne postojanke, da bi lahko v redu prejemali mesečno plačo, in smo se s še večjo zagriženostjo lotili dela. Martin je prevzel pedagoško, psihološko Brenk, Bogo pa slovensčino. Včasih je predaval tudi Drago, vmes še partizanska profesorica pokojna Marička Drnovškova, pozabiti pa ne smemo tudi rdečelentnega črnomeljca Strbenca. Bila je prijetna družina, posebno kadar se je v njej znašel še Drago Korošec s svojim cisom in fisom. Mladi ljudje so delali z občudovanja vredno energijo, vstajali so ob zori in študirali ko nori. Ta prva skupina tako imenovanih tečajnikov je imela dokaj solidno predizobrazbo, najmanj meščansko šolo. Bili pa so vmes tudi ljudje z nekaj letniki učiteljsca, s skoraj popolno gimnazijo in po-

dobno. Če k temu dodamo, da je večina od njih že prestala cel vojaški enotah, v zaporih, internacijah ali pa pri terenskem političnem delu, bo vsakomur jasno, da se je dalo iz teh mladih ljudi marsikaj izoblikovati. Krepka podpora, ki jo je tečajju nudil okrožni narodnosvobodni odbor v Crmonju s prosvetno poverjenico tovarišico Mico Jančarijevo, je pripomogla, da se je življenje kljub vojnim razmeram razvijalo še dokaj »normalno«.

Kadar se spomnim na tiste dni, vidim v vročem jutru Draga Vontjino, kako potiska oguljeno kolo v klanec proti šoli. Ves je oznojen, s kolesa mu pa visijo nahrbtniki in vreče, polne živeža, mesa, moke, fižola, zakaj šolski nadzornik Drago se takrat ni razumel samo na metodiko in zgradbo dobre in učinkovite učne ure, temveč tudi na pravilni jedilni list in vrednot dobre prehrane. Zato je bil naša redna zveza z okrožnim odborom in raznimi internantskimi instancami. Poleg tega smo si ga vsako jutro temeljito ogledali. Če je prišel s svojo malo puško, smo se nekoliko nakremžili, zakaj to je pomenilo, da zrak ni čist in da se tudi Drago pripravja za vsak primer. Gremelo je seveda vsak dan, blizu in daleč, toda počasi se človek na take stvari privadi in opravlja svoje delo kakor sredi najlepšega miru.

Tako na primer smo morali sredi poletja prepričati vaščane, naj prično pošiljati otroke v šolo, zakaj sama teorija ne pomeni nič, naši tečajniki so morali delati tudi praktično. In so jih pošiljali, naša dekleta so pa nastopala, učila, kakor na neki vadnici. Onstran hrabrov je sicer gremelo od Kočevja, tudi okoli Dragatuša in Vinice so razsajali ustaši in vsa Bela krajina je bila vzeimrjena, tu v šoli je pa bil poglavitni problem, kako je treba razvijati poštevanke, kako ponzorovati ureditev zemljevida, kako obravnavati slovnico in podobno. Skozi okno se je sicer videlo tja do Dragatuša, vendar je vse nekako šlo.

Tempo dela je bil hud, oddih je bil po večerji. Takrat se je človek lahko pogovoril s človekom. Na tesnem vrtičku pred šolo vidim gručo ljudi, bosonogi Bogo navdušeno recitira Zupančiča, Drago Korošec neprestano ponavlja, popravlja pesmi, mladi ljudje pod Pikinim vodstvom pa se pripravljajo na nastope. Nekaj nemirnejših dni je prineslo strožjo disciplino, ko je tudi Marička Drnovškova opravljala svoj delež nočne straže s puško v roki, kaj hujšega pa ni bilo, niti ob končnih izpitih ne, ko so bili beli in Nemci dokaj blizu, pa razen vodstva tega niso drugi vedeli in niso smeli vedeti.

Za drugi tečaj je prišel s Primorske stari dobri Jože Dolgan, živa biblioteka in mrvljica, ki je lahko delal brez knjig in zapiskov. Na Primorskem so mu razgnali tečaj v hudi ofenzivi, zato je z veseljem zgrabil za delo v Doblju.

V tem drugem tečaju se je zbralo tudi precej Stajercev in celo nekaj Korošcev. Spomnim se manjše skupine, ki je prišla nekoliko prepozno. Prišel sem z Roga in jih našel pred šolo, vse prepasane in oborožene za pol brigade. Pomislil sem, če se jim še izplača začeti, a si niso dali dopovedati, napravili so predlogo pot. Dobri Dolgan je samo pomežiknil in dejal: »Bo že šlo, nekaj se jih bo pa le prijelok! Prijelo se jih je precej, le tega ne vem, če so še vsi živi. Dolgan je imel takrat za stalno pomoč Danico Hudalovo, drugi so prihajali le od časa do časa.

Takrat so bili že temni, pušti jesenski dnevi, luči je pa

imel naš življenj v Trstu in njegovi okolici, mislim, da je dovolj zrel in odporen, da ga prav nobena sila ne more odvrtiti od njegove trajne in pravične borbe za svoje narodne, kulturne, politične in gospodarske pravice.«

»Kaj bi kot prosvetni delavec, ki si vrsto let deloval ob našem Jadranu, povedal o slovenskih pozicijah ob morju?«

»Mislim, da bo Trst opravil določene naloge glede na to, da se v njem tako neposredno križata slovenski in italijanski element in da je obdan od izključno slovenskega zaledja.

Drug slovenski center ob morju je Koper. Posebej bi podčrtal razmah slovenskega šolstva in številnih kulturnih ustanov v samem Koperu. Tu deluje Slovensko narodno gledališče za Primorsko, muzej, študijska in ljudska knjižnica, ki štejeta okrog 80.000 knjig, dve tiskarni, Primorska založba, Slovenski Jadran i. dr.

Ugodna perspektiva za resnejšo povezavo Kopera s Slovenijo, za njuno medsebojno koristno oplajanje in rast je gradnja velike avtomobilske ceste, ki bo brezdvomno učvrstila naše pozicije na Jadranu.«

Razgovor s tov. Edijem Rösnerjem

Z dvema nagradjenca sem se umaknil iz pisarniškega nemira v Obrtniški dom na tih pogovor. Kakor se spodobi ob takih trenutkih, so se tudi nam trem prepletale slavnostne misli s spomini. Toda kar nasilno sem moral vleči iz tovariša Edija Rösnerja podatke o njegovem dosedanem delu. Saj veste, na desetine je v Sloveniji prosvetnih delavcev, ki so režiserji, zborovodnje, predavatelji in organizatorji. Vendar ne pomnim, da bi doslej koga učiteljska organizacija nagradila za ljudskoprosvetno delo. Morda se bo zaradi letošnje ljudskoprosvetne nagrade čutil kdo celo prikrašan. Zato bom začel pri koncu.

»Mislim, da je ta nagrada priznanje vsem mojim sodelavcem, ki so se vseh deset let tako vneto trudili s kulturnim delom na našem podeželju!« je skromno in neverjetno naravno oblikoval nagradjenec odgovor na moje vsiljivo vprašanje.

Priznanje želi tovariš Edi deliti. Toda srečnega zadovoljstva zaradi uspehov pri kulturnem delu, za katere doslej še ni dobil priznanj, ni mogel skriti. Ko pripoveduje o svojih nekdanjih uspehih, ga obseva notranje zadovoljstvo, ki prevzame tudi njegove poslušalce. Kar lepa vrsta je takih doživljenj. Njegovo nagnjenje za kulturno delo je čudno bogato plemeniti naprejek znameniti paragraf 113 Zakona o nametnih.

Kot mlad učitelj je v Sentjurju ob Taboru zbral okoli sebe napredno mladino. V Sokolu in v Društvu kmečkih fantov in deklet je tri leta režiral in vodil pevski zbor. V eri Erjavec — Jeglič je bil 30. IX. 1935 kot eden prvih slovenskih učiteljev po paragrafu 113 odpuščen iz službe brez navedbe razloga.

Nato je dobil službo v južni Srbiji v Prokuplju na šoli v Blacah. Tam je spoznal prisrčno gostoljubje srbskega prebivalstva, njegovo veliko ljubezen do Slovencev in njihov globok smisel za dojanje kulture.

Konec leta 1938 je s pomočjo tamkajšnje sokolske čete in s svojjo šolsko mladino priredil slovensko akademijo. Recitirali in peli so samo slovenske pesmi. Igrali so prtorčke v slovenskem jeziku in kolo povelja telovadnega dela akademije so bila slovenska. Ta slovenska akademija je zbrala, kakor še nikdar v Blacah, nabito polno dvorano poslušalcev. Tiho, pobožno so spremljali prireditelje in šele nato se je pričela srbska proslava. Vsi poslušalci so iz dvorane odšli na vsaki trg, kjer so začeli plesati kolo.

Konec leta 1938 je moj največji ponos v življenju, »nam je je deljal nagradjenec.« Iz Slovenije so me nagnali, Srbi pa me niso hoteli pustiti iz Blac niti potem, ko sem se oženil in sem se hotel vrniti v Slovenijo.

Januarja 1944 je odšel na Korosko. Tam je nad dve leti usodnih dni preživel med letenci in kmeti kot aktivist in borec. Tam je ostal tudi po osvoboditvi in živl vel med Koroski, ki so zaman hrgeneli po združenju s svojo matično domovino.

Februarja 1946 se je vrnil v Jugoslavijo. Od takrat je v Smartnem pri Slovenjgradcu spet učitelj, ki je med svojimi Koroski, ki jih je vzljubil, čeprav jim je po rojstvu samo sosed. »Učitelj sem slab,« tako mi je rekel. »Ze od četrta nisem bil v razredu in šele v petek bom spet stopil v svoj razred.«

»Slab učitelj — povprečen ljudskoprosvetni delavec«, tako sam sebe ocenjuje. Vendar moram v presojo vsaj drugega dela izjaviti bežno naštetih nekaj »skromnih« podatkov, zaradi katerih je prvi nagradjenec za ljudskoprosvetno delo.

Kakor vsak učitelj, ki živo občuti kulturne potrebe podeželja in utrip nove dobe, vrši tudi Edi Rösner mnogo funkcij. Od svojega prihoda v Smartno je član občinskega ljud. odbora, član okrajnega SPK, predsednik prosvetnega društva »Ivan Cankar«, član Okrajnega odbora LPS, odbornik Društva prijateljev mladine, gasilcev, SZDL itd. itd. Na kulturnem področju je daleč presegel obseg dela povprečnega delavca. Kot organizator je sodeloval na vseh osmih koroskih festivalih, v Smartnem pa je organiziral in vodil I. kmečko-delavski praznik za Madlinsko dolino in organiziral odkritje spomenika talcem. To so koroski prazniki, ki se jih je udeležilo na tisoče ljudi.

Kot organizator se skromno sklanja za drugimi, kot zborovodja pa je moral zaradi prezaposlenosti prenehati. Toda pred leti, to je bilo leta 1948, ko je bilo tudi na tem področju potrebno dati pobud, je dosegel več, kakor bi smeli pozabiti. Na svoji vaški šoli je zbral nad 40 pionirjev v pionirski pevski zbor, s katerim je pruredil v enem letu 36 koncertov. Šmarnski pionirski zbor je obiskal vso Slovenijo od Maribora in Murske Sobotice do Brežic, od Jesenice in Postojne do Ljubljane. In njegovi pionirji, njihovi starši in prijatelji še vedno vedo, kakšno moč ima pesem, kakšne nepozabne vrese budi in kakšno bogastvo med kulturo žejne ljudi. Tudi danes so nam še potrebni zborovodje takega kova, saj pevci, pionirji, mladinci in odrasli čakajo.

Edi Rösner pa se kljub veliki zaposlenosti drugod ni mogel tako lahko otresti rezijskega dela. Na domačem odbro — ironija razmer se mu pač bridko posmehuje: Šmarno se do danes nima lastnega kulturnega doma in igrajo v šolskem prizidku — režira leto za letom nove igr. Njegov repertoar sega od ljudskega »Desetega brata« do sodobnih del — n. pr. Milre Pučove »Svet brez sovraštva« — do modernih, ki jih igrajo le mestna gledališča.

Nazadnje moram razodeti še to, da je nagradjenec napisal tudi šest dramskih del: veseloigr s petjem »Požigalec!«, trojejanke »Razkrinkani zločinci«, »Por do svobode!« in »Naš Korotan« so doživeli svoje krstne predstave v Smartnem in Slovenjgradcu ob ogromni udeležbi poslušalcev. Sedaj pa čaka Jurčič »Jurij Kozjak« v njegovi dramatičaciji, da bo izšel v tisku.

To so skromni podatki o povprečnem prosvetnem delavcu, ki je dobil nagrado. Priča uspehom njegovega dela so tisoči in tisoči preprostitih ljudi, ki ljubijo in cenijo kulturno delo in kulturne delavce in globoko spoštujejo našega nagradjenca.

Kadar govori o svojih sodelavcih na kulturnem področju, o učiteljih bivšega slovenjgraškega okraja, močno poudarja njihove zasluge: »Zelel bi samo, da vsem tem tihim in skromnim prosvetnim delavcem nudijo večji dolinski centri več moralne in gmojne podpore. Posebno pa so potrebni osebne vzpodbude za nadaljnje delo. Prosvetni delavci smo na podeželju sploh preveč odrgani od kulturnih centrov, v zadnjem času pa tudi preveč samostojni. Potrebovali bi mnogo več povezave v vidnimi prosvetnimi in kulturnimi delavci Slovenije.«

Te njegove skromne želje spremlja zadovoljstvo ob uspehih celotnega bivšega Okrajnega odbora LPS, ki je znal uspešno usmerjati ljudsko prosvetno delo. In ob tem bi človek rad, da bi sielerni slovenski učitelj tudi takole ocenjal svoje uspehe desetletnega dela:

»Z zadovoljstvom gledam na dobo desetih let kulturno-prosvetnega dela v bivšem slovenjgraškem kraju in sem vesel, da sem živel in delal v tem predelu!«

»Ta prireditelj je moj največji ponos v življenju,« nam je je deljal nagradjenec. »Iz Slovenije so me nagnali, Srbi pa me niso hoteli pustiti iz Blac niti potem, ko sem se oženil in sem se hotel vrniti v Slovenijo.«

Nov zemljevid

S tem je vrednost karte znatno večja. Prav posebej velja to za grčevnat teren, kakor so Slovenske gorice, kjer imamo večinoma opravka z razloženimi naselji. V tem pogledu znani turistični zemljevid Slovenije ne zadovoljuje tako, ker označuje topografske kraje po administrativni moči, ne pa po dejanski legi. Tako so nekateri kraji na njem označeni s prevelikimi konvencionalnimi znaki, čeravno jih na terenu ali ni ali pa so zelo majhni (primerjava med Lenartom v Sl. goricah in Velkopolju ali naselje Kozjak nad Pecnico). Turist, ki bo imel Verkov zemljevid v roki, bo dejansko kraj tudi našel, kakršnega kaže karta. V tem pogledu je Verk tudi znatno prekosil svoj predvojni zemljevid Slovenskih gorice.

V primeru z njegovim zemljevidom Pohorja je dobra stran tega zemljevida, da so topografska imena razločnejša in večje napisana; seveda je to pripisati tudi večjemu merilu. Vrednost zemljevida dviga označitev kilometrskih razdalj ter lokalizacija kulturno zgodovinskih krajev, arheoloških najdišč in krajev, pomembnih iz NOB. Nekatere manjše pomanjkljivosti, ki so mu verjetno »suše«, kot nepravilna raba besede »avtomobilske« ceste, ali napačna lega topografskega imena Gibina pri Razkrižju, dobrih strani zemljevida nikakor ne zmanjšujejo.

Verkov zemljevid Slov. gorice bo prišel zelo prav pri domoznanskem pouku v šolah, kakor tudi turizmu in ostalim potrebam. Skoda le, da še vedno nimamo zanj najboljšega papirja, čeravno je videti tudi v tem v primeru s prvimi pojavnimi zemljevidi napredek.

Mariborska litografija se je s tiskom tega zemljevida potrudila. Mogoče bi bilo bolje, da bi bila barvna skala za nianso močnejša; tako bi bil relief še življnejši. Mariborska Obzorja se z izdajo Verkovskega zemljevida precej doprinesla k boljšemu poznavanju našega slovenskega Podravsja.

Prepričani smo, da bo javnost izdajo zemljevida pozdravila in ga koristno uporabljala.

(prof. Zgonik M.)

A življenje je razvoj, ki je odvisen od različnih pogojev, za katere ima skrbeti vzgoja. (H. Schreiner).

Druga dobra stran Verkovskega ročnega zemljevida je pravilna lokalizacija naselij. Naselja so narisana v dejanski vertikalni projekciji, to se pravi, kakor resnočni ležijo, v tlorisu.

Šolski pouk in svetlobna projekcija

Sodobni pouk v naših šolah zahteva primerne metode in naštete za razlago snovi, v zvezi s tem pa tudi sodobna in praktična učila za dobro in nazorno obdelavo učne snovi.

Znanost se nenehoma razvija, znanstveni izsledki se kopirajo, s tem vzporedno pa se seveda kopiči tudi učna snov — učni načrti so preobširni. Naše atomsko stoletje zahteva, da se človek v svoji razmeroma kratki življenjski dobi veliko nauči in da od tega človeški družbi tudi nekaj nudi.

Sola, ki usposablja mladega človeka za sprejemanje različnega znanja in mu to v veliki meri tudi posreduje, danes zaostaja za tempom razvijajoče se znanosti in njenega napredka. Organizacije šole, načini in metode dela so do neke mere že zastareli — o tem veliko razpravljamo in pišemo — posebno pa smo še ravnji v primernih sodobnih učilih, s pomočjo katerih bi snov lažje in hitreje podajali, učenci pa bi jo lažje in hitreje sprejemali.

Tehniko, tehnične iznajdbe in pripomočke poznajo po večini naših šol le iz učbenikov ali pa si jih učenci zapisujejo po predavanjih v zveze. O kino- ali diaproyektorjih, episkopih, magnetofonu, radiu in podobnih tehničnih iznajdbah pa mnogokje na naših šolah ne vedo veliko. Razumljivo so finančne težave naših šol glede nabave teh učnih sredstev, ali v bodoče vendar ne bomo mogli iti mimo tega, če bomo hoteli izboljšati ne samo organizacijo naših šol, ampak predvsem njeno vsebino in pouk. Če hočemo v tem oziru doseči kakršnekoli napredek, moramo poleg

vsega drugega uvajati v pouk tudi takšna učila, ki v veliki meri izboljšujejo ali olajšujejo naše učno delo. To pa so pravzgoraj našti tehniki pripomočki, s pomočjo katerih uporabljamo učila kot so: film, diafilm oz. diapozitiv, magnetofonski trak, radijska beseda in podobno. S temi pripomočki, posebno pa s svetlobno projekcijo, lahko dosežemo odlične uspehe, ki jih že dosega v tehnično razvitih deželah.

In stanje svetlobne projekcije v naših šolah? Kljub naši relativni tehnični zaostalosti imamo danes na razpolago skoraj vse te tehnične pripomočke. Po različnih krajih v šolah in ustanovah imajo kinoprojektorje in episkopске različnih tipov. Po večini so to zapuščenja iz časov nove Jugoslavije, medtem ko bive kinoprojektorje izdeluje naša tovarna »Iskra« v Kranju. Filmi, ki so starejšega oz. novejšega datuma, pa so v glavnem zbrani pri Zavodu za šolski in poučni film pa tudi po drugih ustanovah.

Veliko bolj pa so pri nas razširjeni diaproyektorji oz. diafilmi in diapozitivi, črno-beli in barvni. To vrsto svetlobnega projektorja danes uporablja že precej naših šol, v nekaterih krajih naše drž. ve še veliko več kot v Sloveniji. V tehnično razvitih deželah pa ima diaproyektor vsaka šola oz. prosvetna ustanova, ker je relativno poceni in zelo uporaben. Za naše razmere je posebno ugodno dejstvo, da se vsi deli — tudi optični in svetlobni — izdelujejo doma.

Marsikje so si šole diaproyektorje že nabavile, toda žal ga ne uporabljajo dovolj. Marsikje v

začetku še ni dovolj poučen o njegovem upravljanju, po drugi strani pa je metodična pot obravnavanja učne snovi tu nekoli drugačna kot običajno. Zaenkrat pa tudi za posamezne stroke in za nižje organizirane šole še ni dovolj diafilmov oz. diapozitivov na razpolago.

Treba bi bilo vsaj v večjih krajih iz strokovnih društvih organizirati tečaje, na katerih bi prosvetni delavci dobili dovolj tehnične znanja o različnih projektorjih in filmskem materialu, obenem pa bi bilo treba pokazati vse možne načine uporabe svetlobnega učila v učne namene.

V Ljubljani obstoja Zavod za šolski in poučni film, ki ima nalogo produkcije in distribucije filmskega materiala oziroma izdelavo diafilmov in diazitivov. Zavod pomaga pri organiziranju tečajev za tehnično in metodično usposabljanje prosvetnih delavcev, oskrbuje prosvetne ustanove s tehničnimi pripomočki in podobno. Vsega tega se lahko šole oz. prosvet-

ne ustanove v veliki meri poslužujejo. Potrebno bi bilo, da bi prosvetni delavci vseh strok in šol sodelovali z zavodom. Predvsem naj bi mu dajali predloge oz. scenarije za izdelavo novih diafilmov, ker bomo le na ta način dobili za naše šole dober filmski material, ki bo v skladu z učnim načrtom in z učno snovjo. Ravno tako pa bi bili zanimivi in seveda tudi potrebni dopisi, ki bi vsebovali metodično stran obravnavanja učne snovi s pomočjo svetlobne projekcije, načini in poti uporabe, količina in kvaliteta snovi, predelane s pomočjo filmskih učnih sredstev, učni uspeh ob smotrni uporabi teh učil; nadalje bi bilo potrebno kritično oceniti uporabljane filmove in diafilmove, morebitne pomanjkljivosti in napotki za izboljšanje.

Resnično, vsako novo delo ali nova pot v šolskem pouku terja nekaj truda in časa za pripravo, ne smemo pa pozabiti, da se tako delo visoko obrestuje in da s tem raven pouka dvigamo.

Tehnika komercialnega poslovanja

Četudi knjiga, ki je pod gornjim naslovom letos izšla pri DZS, ne vsebuje opombe, da gre za učbenik, je očitno, da sta za založnika in avtor ang. econ. Edwin Dobeic z njeno izdajo želela obogatiti knjižno polico učbenikov za naše gospodarsko šolstvo. Spriče ne prebogate bere v založništvu naših strokovnih učbenikov je njen izredno vreden slej kot prej našega toplega sprejema, njen avtor pa prav tako priznanja, saj kot eden najplodovitejših naših srednješolskih profesorjev — ekonomistov — že vrsto let uspešno kljubuje pravkar omenjeni stiski s sestavljanjem učbenikov za pouk organizacije in tehnike gospodarskega poslovanja.

144 strani obsegojoča knjiga običajnega formata vsebuje naslednja poglavja: komercialno poslovanje (organizacija in naloge komercialnega poslovanja, komercialno dopisovanje); nakup in prodaja blaga; prevzem blaga; vzkladiščenje blaga in odpreno blago — torej tehniko trgovskega poslovanja, kar zavzema dobro polovico okvirnega učnega programa za II. letnik ekonomskih srednjih šol. Vsebinska knjige je v neki meri deloma izvleček, deloma ponatis poglavja »Tehnika blagovnega prometa« avtorjevega učbenika »Organizacija in tehnika gospodarskega poslovanja«, DZS 1954, stran 191—299, le da je prvi učbenik bogatejši z ilustracijami. Glede na obdelano snov bo zlasti dobrodošla trgovskim šolam in tečajem, kot repertirij pa tudi dijakom ekonomskih srednjih šol.

Potreba po učbeniku terja naglico, ob njej pa seveda ni vedno mogoče najtemnejše pretehanje podanega gradiva in tako ostanejo več ali manj na široko odprta vrata nerodnim formulacijam in kajpak tudi tiskarskemu skratku. Dovoljemo si opozoriti po vrsti na nekatere pomanjkljivosti, ki so se nabrale po prvi predelavi knjige. Na strani 10 bode v oči različno izražanje o isti stvari s istim stavkom: »Po odprenem skladiščju sestavlja račune; vodi fakturno knjigo in vpisuje vanjo fakture.« Če se že v uvodnih odstavkih navaja reklamacija, torej pred poglavjem o sami reklamaciji, bi kazalo vsaj v oklepaju navesti tudi slovenski izraz, kakor je naveden kasneje v poglavju, ki reklamacijo obravnava. Tudi izraz evidenca bi v te vrsti učbenikov kazalo nadomestiti z razumljivim pregledom ali razvidom, po načelu »od znanega k neznanemu«. Poglavje Komercialno dopisovanje obsega samo oblike in vsebino poslovnih dopisov brez ustreznih primerov, kar je vsačkor pre malo, ne glede na to, da načrti in opis zunanje in notranje oblike poslovnega dopisa ne predstavljajo komercialnega dopisovanja. Nerodna se mi zdijo formulacije: »Razvojavka je dopisovanje z žičnim ali brezžičnim brzojavom« (stran 17). Piko na koncu naslova v pismu (ali na pismemskem ovitku) stavimo le, če smo tudi v samem besedilu naslova stavili vejice; če večje nismo stavili, je tudi pika na koncu naslova odveč (stran 18). Glede na to, da začne knjiga govoriti o nabavi, o nabavnem oddelku in podobno, bi bilo lepše ostati dosledno pri nabavi, kakor pa jo v neposredni sosesčini nadomeščati z nakupom (stran 21 in dr.). Pod odstavkom o inšeratih (stran 27) bi zadostovalo napisati: inšerac hoče čitatelja opozoriti na določeno blago in mu vzbuditi željo po nakupu. »Nameščanje plakato« (stran 27) bi bilo bolje nadomestiti s plakiranjem. Beseda komad (stran 30) je v SP označena s križcem. Na strani 33 bo učitelja treba opozoriti na zamenjavo trgovski in trgovinski. Mišljam, da sme tudi meščar zahtevati povračilo stroškov namesto izdatkov (stran 29), podobno ka-

kor kasneje agent (stran 33). Drugi odstavek o kupoprodajni pogodbi (stran 40) je prezapleten. »Pregovor o kupoprodaji vidimo« (stran 40) je slovnično in stilno spodrsrlj; mogoče raje: kupoprodajo sklepamo (dasi tudi »kupo prodaja« ni najboljša). Pri Slovenosti je pogodba sklenjena, ne zaključena (stran 40). Ni dobro: »Ce hoče ponudnik, da pogodba ni zaključena« (stran 43); boljše bi bilo: . . . da pogodba ne bo sklenjena. Tudi »se ne smatra več vezanim s svojo ponudbo« (stran 45) je slovnično spodrsrlj. Odstavek 5) Sklepi list ali pogodba (stran 48) bi v ustrezno ilustracijo bil razumljivši, podobno, kakor prejšnja poglavja. Terminski posli, ki se omenjajo na strani 49, niso nikjer obrazloženi. Bolj smo navajeni na votle mere, kakor pa na »votlinske« (stran 53 — 54). Feet (stran 53) je treba popraviti v foot. Znanja celotnega, komplcirane angleškega merskega sestava (stran 53) tudi od dijaka ne moremo zahtevati, zato sodi njegova preglednica v leksikon. Alongside (stran 60) bo treba popraviti v alongside. Tiskarski škrtar, ki je zamenjal ali pa opustil nekatera ločila in črke, je tudi na strani 61 zapisal blagajniški skont namesto skonto. Tekoči račun (stran 64) je treba popraviti v žiro račun; enako kasneje v odstavku Negotovinska plačila (stran 67). Ex quay (stran 66) je prestavljanje z obale (kakor na strani 61), ne iz obale; iz keja pa ni le nepravilno, ampak je tudi odveč. Namesto »otvoriti nepregledljiv akreditiv« (stran 67) bo boljše reči odpreti nepreglednik akreditiv. Bianco menica (stran 68) berz obrazložitve ne pove veliko. Reklamacija bi lahko bila obdelana v enem poglavju, ne v dveh, saj je že na strani 86 — 87 dovolj obdelana, ko je govora o ugotovitvah tako glede količine kakor tudi glede kakovosti (stran 87 točka 6). Na strani 92 je v odstavku Reklamacija popraviti glede kakovosti v glede količine. Na isti strani v zadnji vrsti je treba popraviti še predloženo v pri ložen. Pojem standard (stran 94—95) bi lahko bil razložen. Namesto konstantcija (stran 96) bo bržkone konstatacija. Prvič je pisano rinfuzo (stran 97), drugič pa rinfusa (stran 117). V skrb za čistost našega strokovnega jezika bomo nedostatek (stran 98) zamenjali s pomanjkljivostjo. Ne trgovinski (stran 104), marveč trgovsko poslovanje, ker komercialni — trgovski. Ker poglavje na strani 105 govori, kako je blago vskladiščiti, torej o vskladiščnih bladišča, bomo poglavje naslovlili Vskladiščenje, ne Skladiščenje, ker glagola skladiščiti ni. Besede koli (iz francoske colis) ni v našem knjižnem jeziku, zato jo bo treba (stran 107, podobno tudi na strani 120) nadomestiti s prevodom: sveženj, povorni kos. Kakor obravnavanje popisnih listov, tako tudi obračunavanje razlik in ne obračunanje (stran 128). Manjko knjižnem jeziku je italijanskega mancare — manjkati (hrv. nedostajati); bilo bi torej treba pisati brez i, če ni uvedba tega izraza sploh odveč. Na strani 137 je treba čitati tovrstne pošiljke, ki zavzemajo jrd., torej brez ne. Čarter (stran 139) je izposojenka in bi zato bilo treba v oklepaju navesti tudi izvorni izraz, kakor je bilo storjeno pri drugih, od drugod prevzetih strokovnih izrazih.

Vsebinsko knjige dopolnjuje vrsta ilustracij, katerih bi — kakor rečeno — lahko bilo več. Nekaj je slabih. Ne vem, če je smotrno uporabiti za ilustracijo fotoreprodukcijo poslovnih pism, v katerih je več grobih pravopisnih napak. V bodoče bi v ta namen kazalo spisati posebno, brezhibno pismo. Sploh pa, ali ne obstaja tudi potreba po posebnem, sodobnem spisovniku za prakso in šolo? Tudi se mi ne zdi najboljša opisovanje obrazcev v razčlenjevanje njih vsebine v posamezne točke, ki jih je mestoma 9, 12 in celo 14. Zadostuje dobra, ustrezna reprodukcija.

Seveda vse to ne zmanjšuje strokovne vrednosti in uporabnosti knjige. V kratkem: gre za učbenik, s katerim je ob ustreznem učiteljevem sodelovanju mogoče doseči del učnega smotra na naših gospodarskih šolah, dijakom pa za koristen pripomoček, ki jih bo navajal k samostojnemu in kritičnemu osvajanju znanja iz knjige.

Gustav Grobelnik

Prosvetni delavci občine Lenart so zborovali

Iniciativni odbor za ustanovitev Društva predmetnih učiteljev in učiteljev občine Lenart v Slovenskih goricah je sklical v soboto dne 22. oktobra ob 8. uri zjutraj v Dom ljudske prosvete v Lenartu vse prosvetne delavce tega področja, ki so se skoraj v polnem številu zbrali in po uvodnih formalnostih (izvolitvi delovnega predsedstva, zapisnikarjev, kandidacijske komisije) poslušaj zanimivo poročilo tovariša Feldina Borisa, preds. Inic. odbora, v katerem je podal nekaj misli o sedanji reorganizaciji ter o nalogah prosv. delavcev v sedanji veliki občini, kjer dela 8 ustanov s skupnim številom 70 članov.

V novem društvu bodo delale 3 skupine, in sicer: I. šole: Lenart — nižja gimnazija in Lenart — osn. šola ter Voličina; II. šole: Gradšče, Drvanja, Cerkevjenjak — osn. šola in gimn. ter v III. Jurovski dol, Ledinek in Lokavec. Vsaka teh skupin bo imela redne delovne sestanke z nastopi, predavanji in tudi kulturnim programom. Članstvo je nam izbralo iz svoje srede prvi odbor, ki ga sestavljajo tovariši: predsednik predmetni učitelj na gimnaziji in Lenartu — tovariš Feldin Boris; tajnik učitelj iz iste šole — Groman Alojz; blagajnik upravitelj iz Gradšča — tov. Križnič Jože; odborniki pa so: ravnatelj iz Cerkevjenjaka — Lorber Vlado, upr. iz Ledineka — Tratar Jože, učiteljica Vrabel Vera iz Jur. dola in učiteljica Cepin Marjica iz Cerkevjenjaka. V nadzorovnem odboru pa so: Mejevšek J. iz gimn. Lenart, Nakrep Milan iz Lokavca in Primožič Mija iz Lenarta. Določeni pa so bili tudi 4 člani kot delegati za občinsko sindikalno konferenco. V zelo razgibanju diskusiji so pozdravili zborovanje prisotni gosti in zastopniki obč. forumov in sicer preds. OBLO tov. Ali, ki je želel prosvetnim delavcem mnogo uspeha in objubil tudi podporo OBLO. Tudi navzoči preds. OBSZLD ter sekretar OOKZ tov. Zorko-Mihec je toplotno pozdravil prosvetni kader v občini in zlasti govoril o vlogi prosvetnega delavca kot vzgojitelja našega prebivalstva ter ga pozval, da v nastopajoči zimski sezoni pomaga pri raznih tečajih in ostalih oblikah ljudsko-prosvetnega dela na naši vasi. Preds. obč. sind. sveta tov. Vida Brumen pa je med drugimi nalogami tudi zaprosila, da bi prosv. delavci pomagali v svojih krajih ostalim sin-

dikalnim organizacijam, posebej pa se članstvu kmetijskih gospodarstev pri njihovi izobrazbi. Inspektor OLO tov. Sebert je podal nekaj misli o reformi naše šole in govoril o našem študiju ter sodelovanju pri tem vprašanju. Tudi besede preds. Obč. odbora ZLPD tov. Močnika, ki je poudaril, da je dolžnost učitelja-prosv. delavca delati ne samo v šoli, ampak tudi v življenju na vasi, so našle topli sprejem pri poslušalcih. Tudi opa predsednika OBLO Sveta za prosveto tov. upr. Spendala in Sveta za šolstvo tovariša Cepina je sprejelo članstvo z veseljem, saj sta izšla iz njihove srede, in članstvo zaupa, da bosta tudi prenesla v delo mnogo misli in predlogov članstva. Tudi sama sta povedala nekaj svoj program ter

nekaj dolžnosti. Oba sta poudarila, da bosta tesno sodelovala z novim društvom ter njegovim odborom. — Po blagajniškem poročilu, ki ga je podal tov. Križnič Jože, smo ob zaključku sprejeli več sklepov, med katerimi je tudi ta, da bomo pomagali v ljudsko-prosvetnem delu v kraju, pri izobrazbi članstva kmet. gospodarstev, pri kmetijskih gospodarskih šolah, pri mladinski organizaciji ter da bomo dostojno izvedli letošnjo kulturni teden v novembru, ki bo posvečen 10. obletnici naše svobode. Po skupnem kosilu smo si ogledali še francoski film »Plazilo za strah«, nato pa si šegli v roke in si objubili, da bomo prenesli vse danes sprejete sklepe v življenje. Marjan Tratar

Nekaj misli iz priprav na vzgojne ure

Samo ena tedenska ura je posvečena družbeno-moralni vzgoji v naših šolah, zato naj bi bila le-ta kar mogoče dobro pripravljena in premišljeno izpeljana. Otroci naj bi imeli to uro radi in naj bi jim resnično koristila; to želimo vsi, ki se na te ure pripravljamo in smo nerodko v zadregi, kako in kje naj bi zagrabili.

Pred menoj je učni načrt, pred menoj otroci, ki jih poznam. Pripravi jih moram, vzgojiti v postene ljudi, toliko reči bi jim morala povedati iz velike življenjske skušnjave in modrosti. Rada jih imam in zato iskreno želim, da bi bili ti mali ljudje nekoli srečni in zadovoljni v svojem poklicu in delu. Zopet sem sestavila podoben učni načrt. Vzgojne ure ml ne smejo biti ure opominjanja, ne-narčne popravljanja in mnogih besedi, od katerih na koncu ure otroci nič ne vedo. Res jih je treba vedno opozarjati na osnovne predpise legega vedenja, reda in discipline v šoli, na česti in doma. Primerno prestopku mora biti ta opomin tudi resen. Toda ne smem ga odlagati le na vzgojno uro. Do tedaj se v tednu že marsikaj pozablja in omili in skupen opomin navadno ne seže kaj posebno globoko v mlada srca. Dokler pa se vzgoja in vzgojni napotki ne dotaknejo vsaj malo otrokovega srca, ne samo golega razuma, toliko časa so nrvadno ne-uspešni. Otroci jih poslušajo in brezskrbno pozabljajo.

Kakor se moram o svojem učnem delu in ob neuspehih kovanje učitelja in vzgojitelja, vse delo na učiteljsko zlito v enoten organizem. Učni načrti nenehoma priganjajo: od prve ure, ko prideš v šolo, pa do dne, ko jo zapustiš. Toliko je lekcij, toliko moraš napraviti vsako uro, toliko časa pa ostane za spravevanje: mi v klopih smo zato tukaj, da spravamo v vrsto svojega uma čim več snovi; čim več je v vrsti, tem več boš znal pri izpiti. Rousseau je rekel tako, Ferriere tako, Dewey tako . . . Toda kje so naša izkustva, naša osebna odkritja? Delovna šola, samovladanje, individualno in kolektivno delo — vse to so besede, ki se jih učimo, niso pa stvarnost in življenje, ki bi nas moralo obkroževati. Želim, da bi s kandidati na šoli ravnali tako, kot bodo morali poznati tudi sami ravnati z učenci. Na učiteljsko sem doživel mnogo neskladnosti. Pripovedovam, so nam o velikih ljudeh in njihovih pedagoških naukih. Dobili smo 8 ali 9 točk, če smo v nalogah povečevali take ljudi in take nauke; v praksi smo pa potem doživljali nekaj popolnoma nasprotnega. Učili so nas ljubiti otroke in spoštovati njihovo osebnost; sami pa vendar nismo imeli priroke, da bi občutili tople očetovsko besedo svojih učiteljev: niso nas spoštovali, pač pa mnogokrat morili. Učiteljske posveče premalo paznje na praktične vaje. Štiri ure latščine, tri ure prakse! V teh letih se mnogo govori o delovni šoli; na učiteljsko samem pa delovnih detod ne uporabljajo. Učiteljski študij naj traja 5 let in ne samo 4 leta. Nekateri pridejo na učiteljske zate, da pridejo poprej do kruha. Zadnje leto naj bo posvečeno pedagoški, didaktiki, metodologiji in živim stikom s šolo in otroci. Učitelj naj bo vzgojen tako, da bo vedno na tekočem. V tem letu naj kandidat odkrije želje glede na svoj bodoči poklic in si ustvari duševne stike s svojim bodočim poklicnim svetom. Z dijakom na učiteljsko je treba strogo postopati že v začetku, ne pa šele proti koncu. Tako delajo v nekaterih državah, klor nima veselja in sposobnosti za učitelja, naj si izbere kak drug poklic, dokler je še čas; potem bodo šole dobili pogum tisti, ki čutijo lju-

ENAJST NOVIH UČITEJSKIH DRUŠTEV V CELJSKEM OKRAJU

Dosedanje okrajno učiteljsko društvo v Celju je na svojem rednem obnem zboru dne 11. oktobra t. l. zaključilo svoje plodno delovanje. Z novo upravno razdelitvijo okrajev na občine — komuna bo postala tudi vloga učitelja v občinah vse vidnejša in močnejša. Mnogo učiteljev je bilo že ob začasnih volitvah v občinske odbore izvoljenih za odbornike, člane raznih svetov in komisij. Tudi v okrajnem ljudskem odboru so učitelji dobro zastopani.

Da bo učiteljska potreba po smotnejši organizaciji učiteljskih društev. Ze pred dobrima dvema letoma so se v okrajni učiteljski organizaciji pod predsedstvom tov. Mire Lahove začeli ustanovljati na sedežih večjih gospodarskih in kulturnih središč podoborbi, ki so zajeli večje število šol in učiteljev, kjer so v ožjem krogu obravnavali vsa pereča organizacijska, šolska in kulturnoprosvetna vprašanja. Do popolne samostojnosti teh podoborov pa je prišlo prav zadnje leto, ko jim je okrajni društveni odbor pod vodstvom tov. Janka Pogačnika prepustil še samostojno finančno upravo, okrajni odbor pa je predstavljal le še skupni forum, ki je te podobore medsebojno povezoval, usmerjal in predstavljal društvu kot celoto.

Prav te temeljite in razmeroma kratke priprave so omogočile izvedbo sklepa, da se okrajno društvo razpusti, podoborbi pa postanejo jedro novih učiteljskih društev na sedežih novih občin. Le učitelji iz dveh občin, ki sta po številu šol in članstvu premajni (Planina, Vransko), se priključijo sosednemu društvu. Samostojna učiteljska društva bodo v občinah: Celje, Laško, Vojnik, Slov. Konjice, Rog. Slatina, Šmarje, Sentjur, Kozje, Šostanj in Mozirje. Sklenili so tudi, da se v nova učiteljska društva vključijo še učitelji, predmetni učitelji in profesorji nižjih gimnazij v teh občinah. Le obe popolni celjski gimnaziji bosta z učiteljskim imeli svoje profesorsko društvo.

Na obnem zboru, ki ga je vodil delovni predsednik Maks Pive iz Zalca, je bil podan pregled o dosedanjem društvem delovanju in dokazal, da je bilo celjsko učiteljsko društvo eno izmed najagilnejših.

Poročilo družstvenega predsednika Janka Pogačnika se je, čeprav v skraćeni obliki, dotaknilo vseh področij, kjer so člani pokazali mnogo truda in uspehov, dosledno pa je omenilo vrzede, ki so včasih nastajale. Od vseh 485 organiziranih učiteljev v okraju se je obnemga zboru udeležilo nad štiri petine. V 9 podoborbih so skrbeli za svojo strokovno izobrazbo. Fran Roš je predaval o učitelju — naprednemu delavcu, šolski inšpektor Franc Lužnik o vtiših iz petovanja po Jugoslaviji, F. Strehovec o pouku slovenskega jezika, tovariš Boris Ferline pa je v vadnici razložil načina modernega pevskega pouka. Sestavljen je bil tudi izbor narodnih in partizanskih pesmi, ki jih naj obvlada vsak učenec. S

poučnimi ekskurzijami v podjetja Kidričevci, Prebold in druga so se seznanjali tudi s samoupravljanjem. V načrtu je bila tudi ustanovitev društvene strokovne knjižnice in prireditve risarskega tečaja.

Veliko skrb je članstvo posvečalo organizaciji šolskih odborov, da bi vloga družbenega upravljanja v prosveti čim boljje opravljali. Šole se niso dobro opemljene s pohištvo, učilni in knjižničniki, kaj šele z drugimi modernimi ponazorili, diaskopi i. p. Mnoge šole se niso mogle nabaviti kuriva, odprtih je mnogo računov itd. Razveseljivo pa je dejstvo, da so ponekod dogradili nove šolske zgradbe: Jurklošter, Celje (vajenska, osnovna), Store (provizorij), gradijo pa še v Velejnju in na Dobrni. Drugod so pripravili krediti. Mnoge šole so potrebne adaptacije in velikih popravil.

Zelo raznoliko in intenzivno je bilo izvenšolsko delo učiteljskega v množičnih in kulturnoprosvetnih organizacijah. Podrobno statistiko opravljenega dela naj zberejo nova društva. Razen v nekaterih krajih je pionirska organizacija na šibkih nogah. Tu čaka učiteljsstvo še mnogo dela. Razveseljivo je potjav kmetijsko-gospodarskih šol, ki jih je v okraju že 20, potreba pa ključje še po novih.

Gmotni položaj učiteljskega se je z izplačilom zvišanih dohodkov nekoliko izboljšal, le starijši še čakajo na zvišanje, ki jim je zagotovljeno po uredbi. Nezadovoljivo materialno stanje učiteljskega se kaže v težernih zadolžitvah, zato je komaj čaka na izboljšanje življenjske ravnali.

Razprava je pokazala veliko zanimanje za pereča vprašanja, kakor so šolska reforma, gradnija šol, družbeno upravljanje, materialna baza šol itd. Tov. Rutar iz Kompol pri Celju je poročal o tečaju za učitelje hospitacijskih šol v Ljubljani in apeliral za primerno opremo teh šol. Prav ta šola in šola Bralovčevca sta izbrani za hospitacijski šoli v okraju.

Ravnatelj Šolskega muzeja v Ljubljani tov. Ostanek je prošil za sodelovanje pri nabiranju gradiva in povabil članstvo na obisk muzeja. Okrajni sekretar ZK tov. Fran Simonič je pozdravil občni zbor in želel učiteljsvju mnogo uspehov. Za izboljšanje življenjskih prilik je treba ljudstvu pojasnjevati razne ukrepe ljudske oblasti, ki so potrebni za dvig življenjskega standarda. Dialektično-materialistični svetovni nazor učitelja naj se odraža pri pouku pa tudi v njegovem zasebnem življenju. Obnemu zboru so prisostvovali tudi predstavniki ljudske oblasti, med njimi predsednik ljudskega odbora celjske občine. Razpravo so morali kmalu zaključiti, ker je bila pripravljena na gledališka predstava v Mestnem gledališču. Kljub temu, da se okrajno društvo učiteljev razpusti, bodo nova učiteljska društva imela svoj okrajni koordinacijski odbor, ki ga bodo sestavljali predsedniki novih društev. Dosedanji predsednik tov. Pogačnika se je članstvo zahvalilo za njegov trud in vzorno vodstvo. -nik

OPOZORILO

Čeprav so življenjepisi naših nagradencev in razgovori z njimi že postavljeni, jih zaradi tehničnih ovir v tej številki ni smogli objaviti. Priobčili jih bomo v naslednji. Uredništvo

Stanje šolstva v Sloveniji po desetih letih razvoja

Iz gradiva Sveta za prosveto in kulturo Ljudske republike Slovenije

OSNOVNE SOLE

V LR Sloveniji je 1188 osnovnih šol s 4550 oddelki, ki jih obiskuje 147.634 učencev. Šolsko omrežje je toliko razvito, da zajema malone vse šoloobvezne otroke v učni in vzgojni proces. Vendar bo potrebno obstoječe šolsko omrežje še izpopolniti z novimi šolami (zgradbami) in to predvsem v pujskem in murskosoboškem okraju (Ljutomer), kjer imajo otroci celo 7 km do šole. Razen tega je premalo šolskih stavb v mnogih upravnih in industrijskih središčih (Ljubljana, Maribor, Velenje itd.), kjer se je po osvoboditvi znatno zvišalo število prebivalstva, a šolski prostor se je v primerjavi s predvojnimi časi zmanjšal.

Na vseh osnovnih šolah je 4287 učiteljev, od teh je 896 moških in 3391 žensk. Razen teh poučuje na šolah še 120 upokojencev. Tako da je skupno 4407 učiteljev. V tem šolskem letu manjka na osnovnih šolah okrog 450 učiteljev. Če bi upoštevali samo potrebe učno-vzgojnega kadra na osnovnih šolah, bi lahko trdili, da bo ob začetku šolskega leta 1956-57 dovolj učiteljev na vseh osnovnih šolah, ker bo dovolj maturantov. Vendar sprito velikega prehajanja učitelstva v vzgojne domove, nižje gimnazije in posebne šole, ne bomo še v kratkem imeli dovolj učitelstva na osnovnih šolah.

Učni načrti, ki določajo vsebino in obseg izobraževanja, so bili sprejeti v oktobru 1953, vendar imajo še danes značaj začasnih učnih načrtov. Skušnje, ki jih imajo z njimi učitelji, nam nakazujejo, da jih (ne glede na bližnjo reformo šolstva) ponovno pregledamo.

Šolski odbori delujejo z večjim ali manjšim uspehom na vseh osnovnih šolah. Uspešno se uveljavljajo pri reševanju gromotnih vprašanj šole, razpravljajo in posegajo pa tudi v vzgojna in socialno-zdravstvena vprašanja učencev. Nuditi jim bo potrebno tudi pomoč v tem, da bi vsaj v tem šolskem letu dosegli večjo samostojnost pri razpolaganju s finančnimi sredstvi.

V vsej republiki imamo 47 okrajnih šolskih inšpektorjev. Razen v pujskem in novomeškem okraju, kjer je potreben vsaj še po en inšpektor, je v okrajnih inšpektorski kader dovolj močan.

GIMNAZIJE

Samostojnih nižjih gimnazij je 163 s 1137 oddelki in 38.309 učenci.

Učni uspeh po popravnih izpiti znaša 76,4%.

Popolnih in nepopolnih višjih gimnazij je 37, med njimi dve italijanski v Kopru in Piranu; število oddelkov je 687 z 22.774 učenci. Po spolu je v višjih razredih za 0,3% več moških, v nižjih pa za 1,5% več žensk.

Procent dijakov, ki so izdelali v junjskem roku razred na nižji stopnji teh gimnazij, je 66,8%, popravnih izpiti 22,8%, padlih 10,8%. Popravne izpite je napravilo v septembrskem roku 60% dijakov in dvignilo stanje pozitivnih na 81%.

V višjih razredih teh šol je izdelalo 78,2% dijakov, popravne izpite je imelo 15,4%, padlo pa je 6,4%. Popravne izpite je napravilo meseca septembra 86,4% dijakov in dvignilo uspeh na 91,9%.

Boljši uspehi na popolnih gimnazijah so posledica boljših materialnih in kadrovskih pogojev.

Na samostojnih nižjih gimnazijah poučuje 1618 učnih moči, 1480 redno nameščenih in 238 honorarcev. Med redno nastavljenimi je 201 (15%) s fakultetno izobrazbo, 496 (36%) s višjo izobrazbo, 673 (49%) s srednješolsko, 6 razčunamo profesorje, predmetne učitelje, strokovne učitelje ter absolvente univerze in VPS brez diplome, za kvalificirane osebe, je na nižjih gimnazijah 50% kvalificirane osebe. Posebno je peče reševanje učnega osebja za matematiko in tuje jezike. Za matematiko je usposobljenega komaj tretjina učnega kadra. Matematično diplomirano letno 4 do 5. Za šolsko službo se jih le malo odloči, zlasti ne grede na mesta izven Ljubljane. Absolventov VPS pa ni mogoče razporejati, ker so to večinoma študenti okrajev.

Na višjih gimnazijah je učnih oseb 1103, redno nameščenih

Narod je v pravem smislu najbolj organska zadruga in ima torej izmed teh zadržev največji vzgojni vpliv. (H. Schreiner).

Vzgoja bodi enotna. Vsi vzgojevalni činitelji morajo delovati v isto smer. Dom ne sme razdirati, kar je šola z velikim trudom sezidala. (H. Schreiner).

V šoli prevladuje knjiga, nam pa gre na tej stopnji v prvi vrsti za praktično znanje, ki ga črpamo neposredno iz prirode in iz življenja.

(H. Schreiner)

974, honorarno pa 129; med redno nameščenimi je 63% s fakultetno, 24% z višjo izobrazbo in 13% s srednješolsko. Tudi tu je pomanjkanje matematikov, zlasti na ozemlju.

Za rešitev kadrovskih vprašanj bi bilo treba predvideti smotrnejšo vzgojo ustreznega kadra na univerzi in VPS, s prirejanjem tečajev in s sestavitvijo kvalitetnih učbenikov ter štipendiranjem.

Pri kadru za matematiko za višje razrede gimnazij (tudi za fiziko, kemijo) se načelja še drug problem: kakaj tako malo ljudi študira te stroke? Prav gotovo je krivda tudi na univerzi sami. Menimo, da ni potrebno, da bi univerza dajala v teh strokah samo znanstvenike — dajati bi morala tudi srednješolski kader. Zato bi bilo potrebno na univerzi pregledati sam način študija matematike, fizike, kemije.

UCITELJISCA

Z letošnjim šolskim letom prehajajo učiteljska na peti letnik. Delo v petem letniku je po učnem načrtu v glavnem seminarsko, vendar v letošnjem šolskem letu tega ne bo mogoče dosledno izvesti, ker zaradi lanske delne spremembe predmetnikov ni bila v prvih štirih razredih predelana učna snov. Zaradi dela za reorganizacijo izobraževanja učiteljev tudi ni prišlo doslej do definitivnega dela za učne načrte po novem predmetniku. Dosedanjí so bili le popravljeni, kolikor pa uvaja nov predmetnik nove predmete (gospodarstvo, tehnika I. dr.), so bili izdelani le osnutki, po katerih bodo učiteljska letos delala.

Kar velja za učne načrte učiteljske, velja tudi za učne načrte Srednje vzgojiteljske šole. Tudi ta prehaja sedaj na petletni študij. Učni načrti zanjo so v delu — zavrlj jih je vprašanje načina izobraževanja tega kadra.

PREDŠOLSKO VZGOJNO PODOČJE

Po podatkih statističnega popisa z dne 15. maja t. l. imamo 158 vrtec in v njih 7870 otrok. S to kapaciteto je zajetih komaj 5% predšolskih otrok, kar je veliko premalo za sedanje potrebe po socialno-vzgojni zaščiti otrok zaposlenih mater in skoraj nič glede na važnost sistematičnega in duševnega vzgojnega in zgodnjih otroških letih.

Kader predšolskih vzgojiteljev se šele formira. Imamo 463 vzgojiteljev. Od tega je 200 polno kvalificiranih, 153 delno kvalificiranih in 112 nekvalificiranih.

PODOČJE DIJASKIH DOMOV IN INTERNATOV

Imamo 118 dijaških domov in internatov, v njih je 10.700 gojencev, zaposlenih pa 250 vzgojiteljev.

Organizacija in finansiranje domov sta sedanjim pogojem ustrezno rešena. Sedanje težave materialnega in finančnega značaja so prehodne in bodo rešene hkrati s porastom družbene ekonomske moči ter s porastom družbenega zanimanja za to vrsto ustanov. Vzburiti to zanimanje, pravilno vrednotenje in ocenjevanje teh ustanov, je naloga prosvetnih organov.

Na področju domov se v prihodnje, ob nenehni rasti kvalitete našega šolstva, ne bo več mogoče zadovoljiti s takim internatskim vzgojnim osebjem, kakor je današnje.

Vzgojitelji v domovih so prosvetni delavci raznih zvanj, stalni in honorarni, nepopolno ali pedagoško nekvalificirani. Njih pretežni del je v domovih samočasovno, zaradi potreb službe ali lastnih interesov. Za boljše vzgojo je treba doseči stalnost kadra, ki bo za svoje delo usposobljen. Doslej nimamo za zvanje vzgojitelja predpisane izobrazbe in rednega šolanja, niti tečajev, četudi je internatsko izvenšolsko vzgojanje posebno delo, ki zahteva izobraženega vzgojitelja s posebnim pedagoškim znanjem in mnogimi sposobnostmi.

POSEBNO SOLSTVO V LRS

Posebno šolstvo za učence z organskimi defekti, aktivnimi dolgotrajnimi boleznimi, duševno nerazvitostjo lažje stopnje, motnjami značaja ali za vzgojno znanemarije učence obsega predšolsko stopnjo, stopnjo obveznega splošnega izobraževanja in stopnjo poklicnega usposabljanja te mladine. Zlasti v obdobju predšolskega in splošnega izobraževanja se vrši tudi intenzivnejše popravljanje oz. zmanjševanje posledic psihofizične defektnosti ter prevzganje gojencev.

V posebnem šolstvu zaznamujemo naslednji razvoj:

Število posebnih šol in zavodov LRS l. 1938-39: 5 (indeks 100); l. 1953-54: 21 (indeks 420).

Število učencev v posebnih šolah in zavodih LRS l. 1938-39: 475 (indeks 100); l. 1953-54: 1139 (indeks 282).

Število pedagoškega osebja v posebnih šolah in zavodih LRS l. 1938-39: 78 (indeks 100); leta 1953-54: 192 (indeks 252).

V teh podatkih so obsežne vse ustanove, gojenci in pedagoške osebe posebnih šol. Pred aprilska Jugoslavija je poznala samo pomožne šole za izboljšanje duševno nerazvite učence, zavode za gluho in za slepo mladino ter vzgajališča. Po osvoboditvi so bile ustanovljene tudi posebne šole za invalide otroke, za tuberkulozne ter za okrevajoče in bolehnne otroke. Za defektne otroke s podočja in za one, kjer so bili posebni razlogi, so bili ustanovljeni zavodi, v katerih je po več stopen posebnega šolstva (za predšolske otroke, šoloobvezne, posebne strokovne šole z učnimi delavnici, posebne nižje glasbene šole itd.). Za otroke z govornimi motnjami so odprte 3 logopedske ambulante, dočim pomagajo 3 vzgojne svetovalnice reševati številne vzgojne težkobe pri otrocih in mladostnikih.

Večina učencev iz posebnih šol potrebuje posebno obravnavanje do poklicne usposobitve. Medtem ko so bile leta 1938-39 le tri učne delavnice za poklicno usposabljanje, jih je sedaj že 15, a se vseno čet večje pomanjkanje prav najrazličnejši dobro opremljenih učnih delavnic.

Splošni predmeti	Število tedenskih ur		
	I.	II.	III.
Splošni predmeti	5	6	6
Strokovni predmeti	10	9	9

Drugo ter tretje zahtevo je bilo možno zadovoljiti le z ustanovitvijo internatsko urejenih vajenskih šol s tromesečnim poukom, ki v treh izmenah na leto pozivajo k pouku vajence, stanujoče kven šolskega okoliša katerekoli vajenske šole s celoletnim poukom ter tiste vajence, za katere vajenske šole s celoletnim poukom zaradi premajhnega števila ne morejo ustanoviti posebnih oddelkov s strokovnim poukom. V kolikor tudi tromesečne vajenske šole ne morejo vsem vajencem nuditi strokovne izobrazbe, se za njih ustanove vsako leto pettedeset strokovni tečaji.

V šolskem letu 1955-56 je celoletne vajenske šole obiskovalo 7883 vajencev, tromesečne šole 5602 vajenca, tečaje pa 325 vajencev, ki se niso mogli vključiti niti v celoletno niti v tromesečno vajensko šolo. Za organizacijo strokovnih tečajev skrbi Upravišteljstvo vajenskih tečajev v Ljubljani.

Vzgoja strokovnih predavateljev ni sistematična. Večinoma predavajo strokovne predmete izkušenejši mojstri ter tehniki z dovršeno srednjo strokovno šolo. Potrebno bi bilo poskrbeti za ustrezno pedagoško znanje (metodika pouka).

Primernih strokovnih učnih knjig za vajenske šole skorajda ni. Tudi z učili so vajenske šole zelo pomanjkljivo opremljene. Materialno stanje je na splošno največja ovira za nadaljnji napredek vajenskega šolstva. Šolske stavbe, posebno pa še internati so čisto v skrajno nezadovoljivem stanju.

INDUSTRIJSKE IN TEM SORODNE STROKOVNE SOLE S PRAKTIČNIM POUKOM

Vse šole so triletna.

	Število šol
Kovinarske industrijske	7 s 1700 učenci
Metalurške industrijske	3 s 700 učenci
Rudarske industrijske	2 s 500 učenci
Elektro šole	3 s 400 učenci

Za ostale stroke je po ena industrijska šola, to so: puškarska, čevljarška, kemična, gumarska, papirniška, steklarska in pohištvna. Število učencev na teh posameznih šolah je povprečno od 70 do 200.

Skupno število industrijskih šol je 22.

Sorodnih strokovnih šol s praktičnim poukom, ki delajo po istem sistemu s šolsko delavnico, so pa več ali manj obrtnega značaja, je sedem (gostinska, šiviljska, podkovska, ženska obrtna ribiška, šola za voznike motornih vozil).

FINANSIRANJE INDUSTRIJSKIH ŠOL

Od 22 industrijskih šol je 12 šol pri podjetjih in jih ta financirajo kot prvenstveno vzgojno učence za kvalificirane delavce materialnega podjetja.

Združena podjetja financirajo 4 industrijske šole (papirniško in 3 elektro šole). Okrajni ljudski odbori vzdržujejo 6 industrijskih šol (pohištvno, 2 železniški, puškarsko, kemično in pri Tovarni avtomobilov v Mariboru).

Sorodne strokovne šole s praktičnim poukom vzdržujejo Okrajni ljudski odbori, razen Gostinske šole v Ljubljani, ki jo vzdržuje Gostinska zbornica LRS.

KMETIJSKO SOLSTVO

Kmetijsko izobraževanje ima sedaj pri nas dve smeri:

1. na šolah, ki dajejo kvalifikacijo za poklic, in

2. na šolah, ki izobražujejo kmete — proizvajalce za delo na njihovih posevstvih — brez usposabljanja za opravljanje poklicev ali služb.

V prvo grupo spadajo:

a) enoletne kmetijske šole in enoletne kmetijsko gospodinske šole;	290 učencev
b) štroletna mojstrske;	164 učenk
c) štroletna srednja kmetijska šola.	125 učencev

V drugo grupo uvrščamo kmetijsko gospodarske šole ali kot jih imenujejo tudi nadaljevalne

VAJENSKO SOLSTVO

Po stanju ob koncu šolskega leta 1954-55 je bilo v Sloveniji 13.910 vajencev, kar pomeni 9% mladine v starostnem obdobju od 15—20 let.

Od celotnega števila vajencev je bilo

9976 vajencev v obrti,	2572 vajencev v industriji,
1362 vajencev v trgovini,	

Organizacija pouka v vajenskih šolah je zaradi te pestrosti precej otežkovana. Upoštevati je bilo treba tele zahteve:

1. težišče pouka v vajenskih šolah naj bo na strokovnih predmetih;

2. strokovni pouk naj bo organiziran tako, da bodo vajenci sorodnih poklicev obiskovali oddelke s strokovnim poukom njihove stroke. Pripomniti je treba, da predvojnih splošno-obrtnih nadaljevalnih šol nimamo več;

3. vajensko šolstvo naj bo organizirano tako, da bo zajelo vse vajence.

Prva zahteva se je uveljavila s predmetnikom za vajenske šole, ki predpisuje za večino vajenskih šol naslednje razmerje med splošnoizobraževalnim in strokovnim poukom:

v celoletnih šolah	Število tedenskih ur		
	I.	II.	III.
Splošni predmeti	5	6	6
Strokovni predmeti	10	9	9

Čiti niti v celoletno niti v tromesečno vajensko šolo. Za organizacijo strokovnih tečajev skrbi Upravišteljstvo vajenskih tečajev v Ljubljani.

Vzgoja strokovnih predavateljev ni sistematična. Večinoma predavajo strokovne predmete izkušenejši mojstri ter tehniki z dovršeno srednjo strokovno šolo. Potrebno bi bilo poskrbeti za ustrezno pedagoško znanje (metodika pouka).

Primernih strokovnih učnih knjig za vajenske šole skorajda ni. Tudi z učili so vajenske šole zelo pomanjkljivo opremljene. Materialno stanje je na splošno največja ovira za nadaljnji napredek vajenskega šolstva. Šolske stavbe, posebno pa še internati so čisto v skrajno nezadovoljivem stanju.

Srednja kmetijska šola v Mariboru je splošno kmetijska smer, ker se je začetna specializacija v prvih letih obstoja pokazala v praksi za preozko. V preteklem šolskem l. 1954-55 je bilo v štirih letnikih 155 rednih učencev in 46 izrednih dijakov (aktivistov in zaslužnih borecev) — (Sestav je dve tretjini moških in ena tretjina ženskih učencev).

Absolventi so kmetijski tehniki, ki morajo opraviti po 18 mesecih pripravniške službe strokovni izpit.

Dvoletne mojstrske šole so specializirane, in sicer:

a) mlekarška v Kranju;

b) vinarsko-sadjarska v Svedčini in

c) vrtnarska v Medlogu in v Ljubljani.

V te šole se vpisujejo tisti, ki so delali 3 leta kot kvalificirani delavci. V perspektivi obstaja potreba po mojstrskih šolah za kmetijsko strojništvo, za živilništvo in za kletarske mojstre.

Potrebo po kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcih so velike, ker je sestav na socialnih obratih slab. Od 6938 delavcev je 23 visokokvalificiranih, 1490 kvalificiranih, 2170 polkvalificiranih in 3247 nekvalificiranih.

Absolventi mojstrskih šol imajo možnost po končani šoli in strokovnem izpitu doseči naziv visokokvalificiranega delavca.

Enoletne nižje kmetijske šole za sedaj vzgajajo del mladine, ki se vrača v privatno kmetijstvo, del absolutovov se zaposli v kmet. združenih in tudi drugačnih službah.

Vsi absolventi dode naziv kvalificiranega delavca, ako po dveh letih praktičnega dela po dovršeni enoletni šoli opravijo praktični strokovni izpit. Po osvoboditvi smo imeli 20 takih šol — sedaj je 10 kmetijskih in 5 kmetijsko gospodinskih.

Stanje in kapaciteta gornjih šol v šol. letu 1954-55:

10 enoletnih kmetijskih šol	290 učencev
5 enoletnih kmet. gosp. šol	164 učenk
3 dvoletne mojstrske šole	125 učencev
1 srednja kmetijska šola	196 učencev

Skupaj 775 učencev

Malo število omenjenih šol z nizko kapaciteto ne more zadovoljiti potreb socialističnih gospodarstev in dela v kmetijskih združenjih — še prav posebej pa ne more prenesti strokovnosti

problem, kako usposobiti kmetično mladino za boljše metode dela v proizvodnji in s tem doseči večje pridelke, da zadostimo potrebam prehrane. V Sloveniji imamo letno 27.000 kmetično mladine, ki ostane v kmetijski proizvodnji (za pošolsko vzgojo obrtnega in delavskega naraščaja je poskrbljeno).

Kmetijske (nadaljevalne) gospodarstvene šole so trenutno edina oblika izobraževanja, ki bi lahko odločilno vplivala na povečanje proizvodnje na vasi. Ker ni ta oblika šole vezana na drago internatsko vzgojo, je preko teh šol mogoče zajeti brez večjih stroškov vso kmetično mladino tudi v zaostalih predelih.

Od l. 1951 se število teh šol veča:

1950-51	7 šol s 320 učenci
1952-53	92 šol s 1912 učenci
1954-55	214 šol s 7350 učenci

Zanimanje za te šole narašča. S strani množičnih organizacij, predvsem mladinskih, s strani raznih okrajnih in občinskih odborov, s strani učiteljev ter kmet, strokovnjakov prihajajo predlogi za uzakonitev obveznosti pouka kmetične mladine od 14—18 let v zimskih KGS.

V letošnjem letu se tiskajo prvi učbeniki za te šole. V tem letu se vrši izpopolnjevanje učnih načrtov za poedine predele. Tudi nameščanje stalnih inšpektorjev v okrajih za oglaševanje tega pouka in ustanavljanje novih šol in tečajev te vrste je važen doprinos za razvoj kmetijsko-gospodarskega šolstva. V letošnjem letu so se vršili tečaji za učitelje splošnoizobraževalnih šol za KGS delo in so predvideni pedagoški tečaji za agronome in tehnike, ki poučujejo na teh šolah.

Trenutno obstajajo v LRS sledeče mojstrske šole:

1. Mojstrska šola pri Tehnični srednji šoli v Ljubljani, ki ima:

a) kovinarski oddelk;

b) elektrotehniški oddelk;

c) mizarski oddelk;

d) rudarski oddelk.

2. Mojstrska šola pri Gradbeni srednji šoli v Ljubljani.

3. Tesarska mojstrska šola v Ljubljani.

4. Mojstrska šola v Mariboru, ki ima:

a) kovinarski oddelk;

b) krojaški oddelk;

c) čevljarški oddelk.

5. Mojstrska šola na Jesenicah, ki ima:

a) kovinarski oddelk;

b) metalurški oddelk.

Pravico vpisa na vse mojstrske šole imajo kvalificirani delavci (obrtni pomočniki) odgovarjajočih strok.

Vse te šole se med seboj razlikujejo po sistemu šolanja in po trajanju šolanja, kar izvira iz specifičnosti posameznih poklicev oz. strok in iz drugih objektivnih razlogov.

Z ozirom na sistem pouka imamo v LRS tri tipe mojstrskih šol:

a) mojstrske šole s celodnevnim poukom, ki trajajo 2 leti (MS pri TSS v Ljubljani, krojaški in čevljarški oddelk MS v Mariboru) Dijaki imajo v šoli teoretični pouk, praktični pa v šolski delavnici. Pouk se vrši ves teden po 7 ur dnevno. Večina dijakov teh šol ni v delovnem razmerju in dobivajo študentske pogoje, nekateri se vzdržujejo sami s honorarnimi deli, poedince vzdržujejo tudi starši;

b) mojstrske šole z večdnevim poukom, ki trajajo 3 leta (kovinarski oddelk MS v Mariboru, MS na Jesenicah). Dijaki imajo na teh šolah le teoretični pouk in delajo v podjetjih. Podjetja znižujejo tem dijakom po uvidenosti delovno obveznost. Pouk na teh šolah se vrši štirikrat tedensko po 4 do 5 ur zvečer;

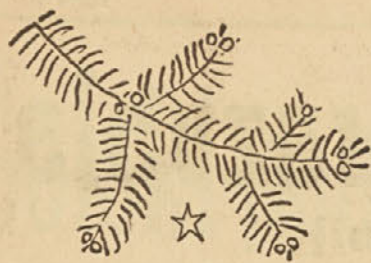
c) mojstrske šole s periodičnim poukom, ki trajajo 3 leta (MS pri Gradbeni srednji šoli v Ljubljani). Ta tip šole ima v enem šolskem letu 6 mesecev strnjene teoretičnega pouka in 6 mesecev praktičnega dela na gradbiščih. Dijaki teh šol so v stalnem delovnem razmerju, podjetja jim dajejo plače tudi v času teoretičnega študija. Ta tip šole izvira iz specifičnosti gradbene stroke. Dijaki lahko vršijo praktično delo samo v sezoni (poleti), medtem ko pozimi, ko praktično delo na gradbiščih ni mogoče, obiskujejo teoretični pouk.

SREDNJE STROKOVNE SOLE

Trenutno obstajajo v LRS sledeče srednje strokovne šole:

A. Srednje strokovne šole tehniške smeri.

1. Tehni

Novoletne knjižne zbirke

Najlepše darilo je bila nekdanj in je še danes lepa knjiga. Zaradi tega je Državna založba Slovenije tudi za letošnjo novoletno obdaritev pripravila vrsto izbranih daril s svojimi knjižnimi zbirkami, katerih izboru je uprava založbe posvetila vso svojo skrb. V času med 15. novembrom in 15. januarjem imate priliko, da si po lastnem izboru omislite eno ali več naših novoletnih knjižnih zbirk po globoko znižanih cenah. Poleg ljubiteljev knjig, opozarjamo na naše novoletne knjižne zbirke tudi društva, knjižnice in šolska vodstva, da izkoristijo ugodnosti, ki se jim nudijo pri naročilu teh zbirk.

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE

IZBIRAJTE MED NASLEDNJIMI ZBIRKAMI:

Zbirka št. 1. Dve knjigi

Rousseau, ZGODOVINA ZNANOSTI
Darwin, O NASTANKU VRST

Obe knjigi vezani v platno staneta namesto 1000 din
v zbirki samo 700 dinarjev

Zbirka št. 2. Tri knjige

Korolenko, GOZD SUMI
Priestley, POJO NAJ LJUDJE
Silone, PRGIŠČE ROBDNIC

Vse v platno vezane knjige stanejo namesto 1148 din
samo 800 dinarjev

Zbirka št. 3. Tri knjige

Kardelj, PROBLEMI NAŠE SOCIALISTIČNE GRADITVE
ZBORNIK DOKUMENTOV IN PODATKOV O NARODNO-
OSVOBODILNI VOJNI JUGOSLOVANSKIH NARODOV,
I. zv. in II. zv.

Vse tri knjige stanejo namesto 1080 din
samo 600 dinarjev

Zbirka št. 4. Tri knjige

Senoa, DIOGENES. VARUJ SE SENJSKE ROKE
Capignin, STENKA RAZIN
Dickens, POVEST O DVEH MESTIH

Vse v platno vezane knjige stanejo namesto 1435 din
samo 900 dinarjev

Zbirka št. 5. Pet knjig

Gradnik, HARFA V VETRU
Kajuh, PESMI
Seliškar, PESMI IN SPEVI
Tjutčev, PESMI
Vidmar, MEDITACIJE

Vse v platno vezane knjige stanejo namesto 1772 din
samo 1000 dinarjev

Zbirka št. 6. Tri knjige

Rotterdamus, HVALNICA NOROSTI
PISMA MRAČNJAKOV
Herodot, ZGODBE, I. del

Vse v platno vezane knjige stanejo namesto 1795 din
samo 1100 dinarjev

Zbirka št. 7. Štiri knjige

France Bevk, IZBRANI SPISI, knjige 1-4
V njih 15 Bevkovih povesti in izbor novel

Zbirka vezana v polplatno stane namesto 1750 din
samo 1150 dinarjev

Ista zbirka vezana v platno stane namesto 2090 din
samo 1350 dinarjev

Zbirka št. 8. Pet knjig

Čopić, OGNJENO LETO, I. knjiga
Čopić, OGNJENO LETO, II. knjiga
Mažuranić, SMRT SMALL AGE ČENGIČA
Nenadović, MEMOARI
Petrović, PREPELICA V ROKI

Vse v platno vezane knjige stanejo namesto 2076 din
samo 1180 dinarjev

Zbirka št. 9. Štiri knjige

Murn, ZBRANO DELO, I. knjiga
Murn, ZBRANO DELO, II. knjiga
Tolstoj, KOZAKI. HADŽI MURAT
Hemingway, STAREC IN MORJE

Vse knjige v platno vezane stanejo namesto 2045 din
samo 1300 dinarjev

Zbirka št. 10. Pet knjig

Ferdo Kozak, ČLANKI IN ZAPISKI
Mesesnel, UMETNOST IN KRITIKA
Priatelj, IZBRANI ESEJI I.
Vidmar, MEDITACIJE
Vidmar, LITERARNE KRITIKE

Vse knjige v platno vezane stanejo namesto 2410 din
samo 1400 dinarjev

Zbirka št. 11. Tri knjige

Balzac, SAGRINOVA KOŽA
Vries, MAČEHA ZEMLJA
Wouk, UPOR NA LADJI CAINE

Vse knjige v platno vezane stanejo namesto 2170 din
samo 1400 dinarjev

Zbirka št. 12. Štiri knjige

Darwin, O NASTANKU VRST
Findlay, KEMILJA V SLUŽBI CLOVEKA
James, ZGODOVINA FIZIKE
Rousseau, ZGODOVINA ZNANOSTI

Vse knjige v platno vezane stanejo namesto 2215 din
samo 1500 dinarjev

Zbirka št. 13. Štiri knjige

Gradnik, HARFA V VETRU
Kozak Juš, STEZICE
Kozak Ferdo, OD VOJNE DO VOJNE
Ribič, LJUDJE ONKRAJ REKE

Vse knjige v platno vezane stanejo namesto 2712 din
samo 1600 dinarjev

Zbirka št. 14. Štiri knjige

Gojmir Kos, MONOGRAFIJA
Miha Maleš, MAKEDONIJA
Fran Tratnik, MONOGRAFIJA
LIKOVNI SVET

Vse te štiri likovne izdaje stanejo namesto 3275 din
samo 1800 dinarjev

Zbirka št. 15. Pet knjig

Turgenev, DVE KNJIGI ROMANOV
Gončarov, OBROV
Tolstoj, VOJNA IN MIR, I. in II. knjiga

Vse te v platno vezane knjige stanejo namesto 3560 din
samo 2500 dinarjev

Zbirka št. 16. Štiri knjige

Balzac, BLIŠC IN BEDA KURTIZAN
Wouk, UPOR NA LADJI CAINE
Vries, MAČEHA ZEMLJA
Hemingway, STAREC IN MORJE

Vse knjige v platno vezane stanejo namesto 2680 din
samo 1800 dinarjev

Zbirka št. 17. Šest knjig

Tolstoj, VOJNA IN MIR, I. knjiga
Tolstoj, VOJNA IN MIR, II. knjiga
Lewis, BABBIT
Gončarov, OBROV
Dickens, POVEST O DVEH MESTIH
Thackeray, HENRI ESMOND

Vse te knjige v platno vezane stanejo namesto 4004 din
samo 2700 dinarjev

Zbirka št. 18. Deset knjig

Deset znamenitih svetovnih romanov:
Capignin: STENKA RAZIN
Dickens, POVEST O DVEH MESTIH
Lewis: BABBIT
Lewis, KRALJEVSKI KINGSBLOOD
Priestley, POJO NAJ LJUDJE
Reymont, LETO 1794
Stendhal, RDEČE IN ČRNO
Thackeray, HENRI ESMOND
Trollope, POD ZVONIKI BERCESTRA
Wouk, UPOR NA LADJI CAINE

Vsi ti obsežni svetovni romani stanejo v platno vezani
namesto 5148 din
samo 3000 dinarjev

Na priloženi naročilnici podčrtajte številke in odgovarjajočo ceno zbirke, ki jo želite naročiti. Naročnino do 1000 din je treba poravnati takoj ob naročilu, naročnino od 1000 do 2000 din lahko naročnik plača v dveh, naročnino nad 2000 din pa v treh enakih zaporednih obrokih. Naročniki, ki ne prebivajo v Ljubljani, nosijo stroške poštnine za poslane knjige v znesku dinarjev. Pri naročilu nad 5000 dinarjev, dovoli založba naročniku izjemoma tudi več obrokov, toda ne ves kot pet. Naročila pošiljajte v zaprti kuverti.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

NAROČILNICA

Podpisani naročam od novoletnih knjižnih zbirk vaše založbe in pod pogoji vašega razpisa, objavljenega v prospektu št. 8 naslednje knjižne zbirke:

Zbirka 1. za ceno 700 din	Zbirka 10. za ceno 1400 din
Zbirka 2. za ceno 800 din	Zbirka 11. za ceno 1400 din
Zbirka 3. za ceno 600 din	Zbirka 12. za ceno 1500 din
Zbirka 4. za ceno 900 din	Zbirka 13. za ceno 1600 din
Zbirka 5. za ceno 1000 din	Zbirka 14. za ceno 1800 din
Zbirka 6. za ceno 1100 din	Zbirka 15. za ceno 2500 din
Zbirka 7. za ceno 1350 din	Zbirka 16. za ceno 1800 din
Zbirka 8. za ceno 1180 din	Zbirka 17. za ceno 2700 din
Zbirka 9. za ceno 1300 din	Zbirka 18. za ceno 3000 din

Naročnino v skupnem znesku din, bom plačal takoj po povzetju, v obrokih po din kot to določa vaš razpis.

V primeru spora ali tožbe odloča Okrajno sodišče v Ljubljani.

Točen naslov naročnika: Ime

poklic, uslužben pri

kraj, ulica

Lastnoročni podpis